

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
cluster Talen**

voltijd

Hogeschool Rotterdam

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
cluster Talen**
voltijd

Hogeschool Rotterdam
Instituut voor lerarenopleidingen

CROHO nr. 35195, 35193, 35196 en
35198

Hobéon Certificering

Datum

9 februari 2022

Panel

Kernpanel:

Drs. R.B. van der Herberg, Dr. B. Koster, Drs. H.M. Claessen

Vakpanel:

Drs. M.J.L. Stienen, A. Chermanne en J. Monheim

Student:

D. Da Silva Valadares

Secretarissen:

G.C. Versluis, Drs. G.W.M.C. Broers en S. Graves

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	2
3.	INLEIDING	6
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	8
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	24
7.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN CLUSTER TALEN	28
8.	ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS, DUIJS, FRANS, NEDERLANDS	42
9.	AANBEVELINGEN ENGELS, DUIJS, FRANS EN NEDERLANDS	43
BIJLAGE I	Scoretabellen	44
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	46
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	54
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	57

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Rotterdam
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 16 september 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad <ol style="list-style-type: none"> 1. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Engels 2. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Duits 3. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Frans 4. Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands
registratienummer croho	<ol style="list-style-type: none"> 1. 35195 2. 35193 3. 35196 4. 35198
domein/sector croho	Onderwijs
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	Algemeen Vormend Onderwijs (avo) en Beroepsgericht Onderwijs (bgo)
locatie	Rotterdam
varianten	Voltijd, Deeltijd, Verkort, Kopopleiding
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	12 t/m 14 oktober 2021

2. SAMENVATTING

Het Instituut voor Leraren van Hogeschool Rotterdam leidt studenten op tot tweedegraads leraar Engels, Duits, Frans, Nederlands, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Wiskunde, Natuurkunde, Biologie, Technisch Beroepsonderwijs en Associate degree (hierna: Ad) onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs.

Alle beoordeelde tweedegraads lerarenopleidingen van Hogeschool Rotterdam vertonen een verstrekkende gelijkenis qua structuur, doelstelling en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel en voorzieningen. Dit maakt het mogelijk op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die dan voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in de samenvatting melding van gemaakt.

Over de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands en de voltijd- en deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs en de Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs die participeren in het experiment leeruitkomsten zijn aparte beoordelingsrapporten geschreven.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De tweedegraadslerarenopleidingen (hierna: de Lero) van het Instituut voor Lerarenopleidingen (hierna: IvL) baseren zich voor de voltijd- en de deeltijdvariant van de opleidingen aantoonbaar op de landelijke bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. Dit gebeurt o.a. in overleggen met de beroepsgroep – onder andere in 10voordeleraar-verband, in vaknetwerken en in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) – en in overleggen met de 14 opleidingsscholen.

De Lero heeft de bekwaamheidseisen in leerresultaten (LERs) uitgewerkt die zij op handelingsniveau heeft geformuleerd vanuit de wens om het beroepshandelen centraal te stellen. De leerresultaten liggen ten grondslag aan het nieuw ontwikkelde curriculum 'de Koninklijke route' dat vanaf 2020-2021 fasegewijs wordt geïmplementeerd. Tijdens de visitatie hebben auditteam en opleidingen met elkaar afgewogen of de nadruk op het handelingsdeel, waar de LERs op gericht zijn, mogelijk ten koste zou kunnen gaan van het kennisdeel. De generieke kennis is wel terug te zien in de leerdoelen van de modules.

De Lero heeft een duidelijke visie op het onderwijs, waarbij 'leren' en het opleiden van pedagogisch en didactische bekwame leraren die het leren van leerlingen ondersteunen centraal staan. Het ontwikkelen van onderzoekend vermogen, het aannemen van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek naar de effectiviteit van het eigen handelen en daar weer van leren, zijn belangrijk elementen in het opleiden. Hierin werkt de Lero nauw samen binnen de opleidingsscholen.

Sterke punten acht het auditteam ook de focus van de Lero op taal en taalgericht lesgeven. De Lero besteedt expliciet aandacht aan het ontwikkelen van interculturele competenties en vaardigheden.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten, waaronder een duidelijke onderwijsvisie op het leraarschap waarin 'leren' centraal staat en veel aandacht voor onderzoek en taal, van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen van IvL 'voldoen' aan deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam is van oordeel, dat de Lero wordt verzorgd door bevlogen, toegankelijke en vakdeskundige docenten, die een grote drive laten zien. IvL/de Lero besteedt veel aandacht aan professionalisering. IvL werkt nauw samen met een drietal lectoren die samen met

hogeschoolhoofddocenten kleinschalige onderzoeken uitvoeren ten einde de komende jaren 'het eigen handelen te verbeteren'.

Voor nieuwe docenten is er een stevig driejarig scholingsprogramma: een inductietraject. De studenten zijn buitengewoon positief over hun docenten.

In het generieke deel krijgen de studenten beroepsvoorbereidende lessen rondom onderwijskunde, pedagogiek, didactiek, onderzoek en werkplekleren. Binnen deze onderdelen komt de generieke kennisbasis aan bod. Door docenten die het generieke curriculum verzorgen onder te brengen bij de clusters, zorgt de opleiding voor een verbinding tussen het beroepsvoorbereidende deel met het vakspecifieke deel en met het werkplekleren. Daarnaast zijn de clusters in toenemende mate platforms voor samenwerking tussen de vakgroepen, bijvoorbeeld bij vakkenintegratie en burgerschap. Dit verschilt nog wel qua tempo en urgentie per cluster.

In de vakgeoriënteerde leerlijn ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen les te kunnen geven.

De opleidingen bedden het ontwikkelen van onderzoekend vermogen, een onderzoekende houding en het doen van onderzoek in in de lessen pedagogiek en didactiek, waarbij de studenten gebruik maken van de CIMO¹-logica. De studenten zijn hier evenals de docenten tevreden over en vinden CIMO een praktische, stap-voor-stap denk- en werkmethode.

Het werkplekleren heeft een centrale positie in de opleiding. De Lero werkt in het Samen Opleiden nauw samen met het werkveld in 14 opleidingsscholen. Nagenoeg alle voltijdstudenten (96%) en een groot aantal deeltijdstudenten (75%) lopen hier hun stages. Op elke opleidingsschool is een begeleidingsstructuur opgezet met getrainde werkplekbegeleiders (WPB'ers) en schoolopleiders (SO'ers) en vanuit de Lero met Instituutopleiders (IO'ers). Het samen leren en werken op een opleidingsschool acht het auditteam van grote meerwaarde voor de studenten. De Lero en partners hebben een effectieve werkwijze voor samenwerking ontwikkeld. Hierin spelen regiocoördinatoren een grote rol. Op stagegebied c.q. plaatsing van studenten zijn grote vorderingen gemaakt sinds de vorige accreditatie.

De scholen organiseren ook zogenoemde transferbijeekomsten, waarbij de studenten van de Lero kunnen kiezen uit een programma met relevante, actuele thema's en/of intervisiebijeekomsten. Het aanbod mag nog wel meer gelijkgetrokken worden op kwaliteit voor alle studenten, aldus het auditteam.

Ook maken alle studenten tijdens hun studie minimaal een periode kennis met het mbo. Dat is een sterk punt.

De Lero zorgt er in de lessen en tijdens het werkplekleren voor dat de studenten hun internationale en interculturele competenties kunnen ontwikkelen. Er is veel aandacht voor het omgaan met diversiteit, het bieden van gelijke kansen en racisme. Tevens kunnen studenten voor een stage en/of studie – o.a. via de minor Studie in het buitenland - naar het buitenland.

Sterke punten zijn voorts de aandacht die de Lero besteedt aan studiesucces en aan het behouden van de studenten voor de opleiding - en dus voor het beroep van leraar – door de focus op binding, de inzet van peercoaches, didactisch coachen, ondersteunend onderwijs en het bieden van voldoende en passende stageplekken.

Er zijn voldoende mogelijkheden voor eigen invulling van de studie via keuzevakken en minoren.

---

¹ CIMO staat voor: Context – Interventie – Mechanisme - Outcome

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en de deskundige docententeams, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijd- en de deeltijdvarianten van de tweedegraads lerarenopleidingen van IvL.

Standaard 3. Toetsing

De tweedegraads lerarenopleidingen hebben met het IvL-Toetskader en het daarvan afgeleide toetsplan en met het toetsprogramma, beoordelingsrubrics en cesuurbepaling hun toetsstelsel goed op orde. De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide LERs en leerdoelen hebben bereikt. Met haar uitgangspunten rondom formatief evalueren en meer holistisch beoordelen sluit de Lero aan bij actuele ontwikkelingen in het onderwijs.

IvL zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen. Aandachtspunten zijn de feedback en feedforward die niet (altijd) zichtbaar zijn op het beoordelingsformulier en het verschil in kwaliteit en kwantiteit van de feedback. De examencommissie en de vier toetscommissies spelen een centrale rol bij de borging van het eindniveau. Het auditteam acht de commissies taakvolwassen. De commissies staan aantoonbaar boven de stof en borgen de kwaliteit van het toetsen en beoordelen – de PDCA-cyclus – nauwgezet. Het auditteam acht de intentie van de examencommissie om het 'zorgen' en 'borgen' meer te scheiden, belangrijk.

De examencommissie is nauw betrokken (geweest) bij het sinds 2019 ingezette nieuwe afstuderen aan de hand van de CIMO logica (zie boven). Gezien de aanzienlijke veranderingen is het belangrijk dat de examencommissie het nieuwe afstuderen monitort c.q. monitort of de studenten in de eindwerken de beoogde LERs daadwerkelijk aantonen.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten en met in achtneming van de genoemde (kleinere) aandachtspunten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijd- en deeltijdvarianten van de tweedegraads lerarenopleidingen van IvL.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken 'vakdidactisch onderzoek' en 'afstuderen startbekwaam' hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de bekwaamheden van een startbekwaam tweedegraads leraar. Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten.

Het auditteam beoordeelde alle eindwerken met minimaal een voldoende.

In artikelen over het vakdidactisch onderzoek hebben de studenten aangetoond dat zij op basis van hun verlegenvraag/probleemstelling over het algemeen een duidelijke onderzoeksvraag hebben geformuleerd, die zij met behulp van verschillende methoden nader hebben onderzocht en in de eigen praktijk hebben uitgeprobeerd. Het auditteam beoordeelt de gekozen onderzoeksonderwerpen als relevant voor de betreffende vakken. Bij sommige studenten was het evenwel nodig voor het auditteam om naast het artikel ook kennis te nemen van het onderliggende learning portfolio om het gerealiseerde niveau van de student goed te kunnen beoordelen. Verheldering van de verhouding tussen het artikel en het learning portfolio in het beoordelen van het gerealiseerde niveau is nog een aandachtspunt voor de Lero. Daarnaast zag het auditteam bij sommige studenten nog aandachtspunten bij het afstuderen, zoals de wenselijkheid van een scherpere en kleinere probleemstelling en methodologische onderleggers die vrij summier waren.

In de 'eindwerken afstuderen startbekwaam' hebben de studenten op basis van bewijzen aangetoond dat zij de beoogde LERs hebben gerealiseerd.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name de innovatieve leraar die beschikt over onderzoekend vermogen en een onderzoekende houding, werd als kenmerkend genoemd. Ook het gegeven dat besturen studenten direct na afstuderen een baan aanbieden, duidt voor het auditteam op tevredenheid over het niveau van de afgestudeerden.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 4 voor de voltijd- en de deeltijdvariant van alle tweedegraads lerarenopleidingen van IvL.

Algemene conclusie:

De docenten van de Lero zorgen er samen met de scholen voor dat alle studenten als leraar voldoende zijn toegerust; zowel voor de kleine dorpen als voor de grote stad.

Het auditteam is van oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de vier standaarden. Het eindoordeel luidt daarom 'positief' voor alle opleidingen. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de tweedegraads lerarenopleidingen van Hogeschool Rotterdam.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 9 februari 2022.

3. INLEIDING

Panelsamenstelling:

De audit bij de tweedegraads lerarenopleidingen en de Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs van Hogeschool Rotterdam is uitgevoerd binnen de visitatiegroep HBO Tweedegraads lerarenopleidingen groep 2.

Acht van de in totaal elf audits zijn uitgevoerd door panels vanuit Hobéon en drie audits zijn uitgevoerd door panels vanuit NQA.

Voorafgaand aan deze audits hebben NQA en Hobéon met elkaar afgestemd over de opzet van de audits en de samenstelling van de auditpanels. Ook heeft er een vooroverleg plaatsgevonden met alle hoofdvorzitters van Hobéon en NQA over de opzet en uitvoering van de audits en generieke gesprekstema's.

Onderstaande rapportage betreft de audit bij Hogeschool Rotterdam op 12, 13 en 14 oktober 2021. De rapportage bestaat uit een generiek rapport over alle aspecten die gelden voor alle tweedegraads lerarenopleidingen en een vakspecifiek rapport per opleiding of cluster van opleidingen. Over de opleidingen die participeren in het experiment leeruitkomsten zijn aparte beoordelingsrapporten geschreven.

De audits:

Voor de driedaagse audit bij Hogeschool Rotterdam stelde Hobéon in overleg met de opleidingen een kernpanel samen. Het kernpanel voerde op de eerste auditdag de gesprekken over alle generieke onderwerpen die op al de tweedegraads lerarenopleidingen en de Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs van Hogeschool Rotterdam van toepassing waren. (Deze laatstgenoemde opleiding valt samen met de deeltijdopleidingen talen onder het experiment leeruitkomsten.)

Op de tweede en derde auditdag vervulden de drie kernpanelleden de rol van voorzitter bij de audits van de opleidingen in het cluster talen (voltijdvariant) respectievelijk exact (voltijd- en deeltijdvariant) respectievelijk mens en maatschappij (voltijd- en deeltijdvariant). Bij deze gesprekken voegden zich vakinhoudelijke panelleden met kennis van het betreffend vak/vakken. Tevens vond op de derde auditdag de audit plaats bij de lerarenopleidingen die meedoen in het experiment leeruitkomsten: i) de deeltijdvarianten van de vier tweedegraads lerarenopleidingen talen en ii) de tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs en de Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs. Bij deze audit waren een andere voorzitter en andere vakinhoudelijke panelleden betrokken.

De student uit het kernpanel sloot aan bij de audit bij de opleidingen uit het cluster talen (voltijd) en bij de audit bij de opleidingen talen (deeltijd) en Technisch Beroepsonderwijs die deelnemen aan het experiment leeruitkomsten. Een tweede student voegde zich op dag 2 en 3 bij de gesprekken van de opleidingen in het cluster exact en het cluster mens en maatschappij. Het kernpanel en de vakpanels werden ondersteund door drie secretarissen vanuit Hobéon. (Zie voor de panelsamenstelling bijlage IV.)

Instituut voor Lerarenopleidingen (IvL)

IvL bestaat uit de hbo-bachelor Opleiding tot leraar basisonderwijs (Pabo), de hbo-master Leren en Innoveren, dertien tweedegraads lerarenopleidingen en een Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs. Naast de voltijd- en de deeltijdvariant bieden de tweedegraads lerarenopleidingen ook een kopopleiding aan: een éénjarig, beroepsvoorbereidend onderwijstraject gericht op studenten met een afgeronde, specifieke vakopleiding in het hoger beroepsonderwijs (hbo) of wetenschappelijk onderwijs (wo). De tweedegraads lerarenopleiding Geschiedenis kent alleen nog een voltijdvariant. Daarnaast is er een afdeling (post-hbo) die onder andere het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) voor docenten in het mbo aanbiedt.

IvL heeft meer dan 4000 studenten.

De tweedegraads lerarenopleidingen (de Lero) van IvL leiden studenten op voor twee werkcontexten: het algemeen vormend onderwijs (avo) en het beroepsgericht onderwijs (bo).

In de afstudeerfase kiest een student voor de afstudeerrichting die hoort bij een van de twee werkcontexten. Uitzondering zijn de tweedegraads lerarenopleiding Technisch Beroepsonderwijs en de Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs, die alleen voor de werkcontext bo opleiden.

IvL heeft met het KennisCentrum TalentOntwikkeling (KCTO) de afgelopen jaar drie nieuwe lectoren aangetrokken: een lector Pedagogiek, een lector Didactiek en een lector Leren-leren. IvL is voornemens nog een vierde lector te werven.

Met deze lectoren wil IvL door kleinschalige onderzoeken uit te (laten) voeren de komende jaren haar eigen handelen verder verbeteren.

IvL heeft een assessmentcentrum met het keurmerk van Hobéon. Dit expertisecentrum is onder andere verantwoordelijk voor het opleiden van gecertificeerde assessoren binnen de Lero en binnen de opleidingscholen.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

De vorige accreditatie vond plaats in 2015. Alle opleidingen zijn met een overall 'voldoende' beoordeeld. Het toenmalige auditteam noemde een aantal aanbevelingen (generiek en op opleidingsniveau), waarmee de lerarenopleidingen aan de slag zijn gegaan:

Generiek:

▪ Het auditteam beveelt het management van de lerarenopleidingen aan de regie te houden op de faseringsverschillen tussen de opleidingen en de clusters waar het gaat om het gezamenlijk opleiden, de verbinding van de (leerlijnen behorend bij de) twee kolommen vakmanschap en meesterschap en het implementeren van de onderzoekslijn. Het auditteam beveelt de opleidingen aan hierbij gebruik te maken van elkaars expertise.
▪ Het auditteam beveelt de opleidingen aan te kijken naar de huidige opzet van de deeltijdprogramma's en te streven naar flexibeler trajecten en meer maatwerk, zowel generiek als vakspecifiek.
▪ Het auditteam beveelt de opleidingen aan tempo te maken met het laten volgen van de Basiskwalificatie Examineren door examinatoren.

De Lero meldde dat er sinds de vorige visitatie in 2015 veel is gebeurd. Zo is Hogeschool Rotterdam in 2016 gestart met een concept van decentralisatie. Voor de Lero betekende dit dat niet meer voor elke opleiding eenzelfde onderwijsconcept moest gelden. Onderwijsopvattingen, toetsperiodes en de omvang van toetsen mogen sinds enkele jaren per opleiding verschillen. Dit komt vooral tot uitdrukking in de vak- en vakdidactieklijn. Ook is het centraal aangestuurde cluster beroepsvoorbereiding - zoals dat voorheen heette - vanaf 2017 verdeeld over de clusters en valt dit onderwijs niet meer onder één centrale onderwijsmanager. Het doel was om meer verbinding aan te brengen tussen de generieke lijn en de vakleerlijnen van de opleidingen.

De Lero is sinds 2019 aan de slag gegaan met het formuleren van de nieuwe bekwaamheidseisen in de vorm van leerresultaten. Deze leerresultaten liggen ten grondslag aan het nieuw ontwikkelde curriculum 'de Koninklijke route' dat vanaf 2020-2021 fasegewijs wordt geïmplementeerd.

In onderstaand rapport (generiek en opleidingen binnen het cluster) worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde aanbevelingen beschreven.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Voor de tweedegraads lerarenopleidingen gelden vanaf 1 augustus 2017 de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen voor de leraar voortgezet onderwijs (VO) en de leraar middelbaar beroepsonderwijs (MBO) die zijn vastgelegd in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Op landelijk niveau heeft afstemming plaatsgevonden over deze drie bekwaamheidseisen. De bekwaamheidseisen voldoen ook aan internationale eisen met betrekking tot het niveau (NLQF²6) en de oriëntatie.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de tweedegraads lerarenopleidingen – hierna: de Lero - van het Instituut voor Lerarenopleidingen (hierna: IvL) van Hogeschool Rotterdam de bekwaamheidseisen voor de verschillende onderwijsonderdelen nader hebben uitgewerkt in leerresultaten (hierna: LERs), die zij in nauwe samenwerking met het werkveld hebben ontwikkeld. De LERs zijn uitsluitend op handelingsniveau geformuleerd vanuit de wens om het beroepshandelen centraal te stellen. De LERs bouwen op in vijf niveaus: i) propedeuse, ii) ervaren, iii) specialisatieklaar, iv) startbekwaam, vi) inductie. Laatstgenoemde niveau heeft betrekking op de eerste jaren van de daadwerkelijke beroepsbeoefening. Het niveau 'startbekwaam' staat gelijk aan het niveau van de bachelor NLQF6. Aan de hand van deze LER's heeft de Lero het curriculum opnieuw vormgegeven. (Zie over de LERs en het curriculum verder standaard 2 en de vakspecifieke rapporten.)

Binnen hun bacheloropleiding kunnen studenten kiezen uit twee afstudeerrichtingen: i) de afstudeerrichting algemeen vormend onderwijs (avo), gericht op de onderbouw van havo en vwo en ii) de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs (bo), gericht op vmbo, praktijkonderwijs en mbo.

De bekwaamheidseisen en LERs gelden ook voor de kopopleiding, omdat de kopopleiding ook opleidt tot leraar vo en/of mbo. Omdat studenten van de kopopleiding reeds een specifieke vakopleiding in het hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs hebben afgerond, voldoen zij aan de vakinhoudelijke bekwaamheidseisen. De kopopleiding richt zich daarom op het realiseren van de vakdidactische en pedagogische bekwaamheidseisen.

Eigen inkleuring/profilering

Het auditteam heeft geconstateerd dat de Lero sterk inzet op het opleiden en het behouden van leraren. Het begrip 'leren' staat centraal in de onderwijsvisie van de Lero. Ze wil samen met het werkveld en de studenten leren door o.a. een onderzoekende houding aan te nemen en onderzoekjes te doen naar de effectiviteit van het handelen. De Lero werkt daarin nauw samen

² NLQF: Nederlands Kwalificatie Raamwerk (Qualification Framework)

met het werkveld – binnen de opleidingsscholen - die eveneens de ambitie hebben om de beste leraren op te leiden.

Om ervoor te zorgen dat studenten de opleiding succesvol doorlopen en niet onnodig uitvallen, zet de Lero sterk in op de pedagogische relatie, op studiesucces en op binding met de studenten. Ook besteedt de Lero veel aandacht aan het beheersen van de Nederlandse taal en aan taalgericht lesgeven. (Zie daarover verder standaard 2.)

Met enkele opleidingen participeert IvL al in het experiment leeruitkomsten. IvL heeft de ambitie de flexibilisering uit te breiden naar de andere opleidingen; in de deeltijd- maar ook in de voltijdvariant. De eerstvolgende opleidingen die hiermee aan de slag gaan zijn Wiskunde en daarna Economie.

Kennisbasis

De Lero heeft de landelijk vastgestelde generieke kennisbasis (Kennisbasis Generiek, 2017) en vakspecifieke kennisbasis aantoonbaar verwerkt in de curricula. Deze kennisbases zijn binnen het project 10voordeLeraar in samenspraak met de beroepsgroep ontwikkeld en worden periodiek geactualiseerd. In 2017 heeft voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke, vakdidactische en algemeen didactische en pedagogische kennis een herijking plaatsgevonden. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen.

Tijdens de visitatie hebben auditteam en opleidingen met elkaar afgewogen of de nadruk die de Lero in de LERs legt op het handelingsdeel mogelijk ten koste zou kunnen gaan van het kennisdeel. In de LERs is de generieke kennis niet terug te zien. De Lero meldde desgevraagd dat de generieke kennis wel terug te zien is in de leerdoelen van de modules. Via de toetsen van de modules bewijzen de studenten dat zij de vereiste kennis beheersen. (Zie standaard 3.)

Onderzoek

Zoals al hierboven is beschreven, ligt de focus van de Lero op 'leren'. De Lero stimuleert de studenten een onderzoekende houding aan te nemen en de effectiviteit van hun handelen op de werkplek te onderzoeken en daarvan te leren. Het doen van praktijkonderzoek moet een professionele leerstrategie worden. De hogeschool kiest voor ontwerpgericht actieonderzoek met behulp van de CIMO³-logica. (Zie daarover standaard 2.)

Internationale dimensie

De studenten van IvL maken dagelijks kennis met de uitdagingen en kansen die de multiculturele stad Rotterdam te bieden heeft. Daarom besteedt de Lero expliciet aandacht aan het ontwikkelen van interculturele competenties en vaardigheden. In de lessen en tijdens het werkplekleren komen internationale en interculturele aspecten aan de orde. Tevens kunnen studenten stage lopen en/of studeren in het buitenland. (Zie verder standaard 2.)

Afstemming met vakgenoten en het werkveld

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de Lero regelmatig afstemt met werkveldpartners in de regio en op landelijk niveau met andere lerarenopleidingen over de bekwaamheidseisen, de generieke en vakspecifieke kennisbasis en de uitwerking hiervan naar de generieke en vakspecifieke opleidingsprogramma's.

IvL is vertegenwoordigd in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF) waar de tweedegraads lerarenopleidingen van de verschillende hogescholen met elkaar afstemmen over eisen aan de leraren en actuele ontwikkelingen in het veld. Daarnaast participeren docenten van de verschillende opleidingen in vakinhoudelijke netwerken. In vergelijking met de vorige accreditatie heeft de opleiding grote vorderingen gemaakt ten aanzien van het Samen Opleiden. De Lero werkt samen met het werkveld in veertien opleidingsscholen in een groot deel van Zuid-Holland, Zeeland en West-Brabant. Binnen de verschillende soorten overleggen tussen de Lero en de opleidingsscholen vindt veelvuldig

---

³ CIMO staat voor: Context – Interventie – Mechanisme - Outcome

afstemming plaats over o.a. de bekwaamheidseisen en de vertaling daarvan naar LERs, de uitwerking daarvan naar het curriculum en het Samen Opleiden en de toetsing.

Weging en Oordeel: voldoet

De Lero baseert zich aantoonbaar op de landelijke bekwaamheidseisen en de generieke en vakspecifieke kennisbases en heeft hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. De Lero heeft de bekwaamheidseisen in leerresultaten uitgewerkt die zij vervolgens op handelingsniveau heeft geformuleerd vanuit de wens om het beroepshandelen centraal te stellen. De generieke kennis vanuit de kennisbasis is wel terug te zien in leerdoelen.

De Lero heeft een duidelijke visie op het onderwijs, waarbij 'leren' en het opleiden van pedagogisch en didactische bekwame leraren die 'het leren van leerlingen ondersteunen' centraal staan. Het ontwikkelen van onderzoekend vermogen en een onderzoekende houding en doen van onderzoek naar de effectiviteit van het eigen handelen en daar weer van leren, zijn belangrijk elementen in het opleiden. Hierin werkt de Lero nauw samen met de opleidingsscholen.

Sterke punten acht het auditteam ook de focus van de Lero op taal en taalgericht lesgeven. De Lero besteedt expliciet aandacht aan het ontwikkelen van interculturele competenties en vaardigheden.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten, waaronder een duidelijke onderwijsvisie waarin 'leren' centraal staat en veel aandacht voor onderzoek en taal, van oordeel dat de voltijd- en de deeltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen van IvL 'voldoen' aan deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

I. Inhoud en vormgeving generieke programma

Koppeling bekwaamheidseisen – programma

Zoals al onder standaard 1 is vermeld heeft de Lero de bekwaamheidseisen nader uitgewerkt in LERs. Deze zijn op handelingsniveau geformuleerd aan de hand van de piramide van Miller⁴. De opleidingen formuleerden gezamenlijk de LERs voor het generieke curriculum. Daarnaast formuleerde elke opleiding LERs voor de eigen vakleerlijnen. (Zie daarvoor de vakspecifieke rapporten.)

Opzet en inhoud generieke delen van het curriculum

Het generieke deel in het nieuwe curriculum 'de Koninklijke Route' valt onder de noemer 'Samen Opleiden' (studiejaar 1 en 2). In het 'oude', uitfaserende curriculum heet dit onderdeel de 'Integratieve Beroepslijn' (studiejaar 3).

In het generieke deel krijgen de studenten beroepsvoorbereidende lessen rondom onderwijskunde, pedagogiek, didactiek, onderzoek en werkplekleren. Binnen deze onderdelen komt de generieke kennisbasis aan bod.

In de gesprekken tijdens de audit besprak het auditteam ook hoe de opleidingen het beroepsvoorbereidende deel verbinden met het vakspecifieke deel en met het werkplekleren. Docenten die het generieke curriculum verzorgen zijn bij de clusters ondergebracht. Bij het cluster Mens & Maatschappij zijn de docenten die verantwoordelijk zijn voor de beroepslijn ingebed in het vakteam van elke opleiding. Ze hebben voorgaand aan een studie onderwijskunde al een vakinhoudelijke bevoegdheid behaald en kunnen op deze manier het vak goed verbinden met de beroepsvoorbereidende lessen. Bij het cluster Talen is er een apart docententeam voor de beroepslijn en is men nu op zoek naar hoe dit team kan worden ingebed in de vakteams. Bij het cluster Exact is er eveneens een apart docententeam voor de beroepslijn aanwezig. Deze docenten zorgen voor verbinding met de (vakdocenten van de) opleidingen o.a. door het bijwonen van vergaderingen. Het is voor kleine opleidingen zoals Natuurkunde, Duits of Frans ook niet haalbaar om een aparte docent voor de beroepslijn aan te nemen.

Het auditteam stimuleert de clusters Talen en Exact de verbinding wel te blijven borgen.

De verbinding van de generieke vakken en het werkplekleren zag het auditteam o.a. terug in de werkplaatsen. In de Samen Opleiden - lijn nemen de studenten deel aan werkplaatsen over de generieke kennisbasis. Een werkplaats bestaat uit een of meer bijeenkomsten bijvoorbeeld gericht op drama of logopedie. De studenten maken opdrachten in de praktijk die aansluiten bij

---

⁴ Miller: weten-toepassen-laten zien-doen

de kennisbasis, zoals een gesprek met leerlingen, een online les maken, een les ontwerpen op basis van leertheorieën of een systematische aanpak van de verbetering van het pedagogische klimaat in de klas. Met deze opdrachten tonen de studenten de realisatie van de LERs aan. Centraal staat hierbij: 'hoe ga je morgen toepassen, wat je vandaag hebt geleerd?' De studenten kunnen niet langer een losse module halen, maar moeten het geleerde ook altijd op de werkplek toepassen. Dit sluit aan bij de focus op het handelen in de LERs. De studenten zijn tevreden over de werkplaatsen. Ze vinden dit een waardevolle toevoeging aan de opleiding.

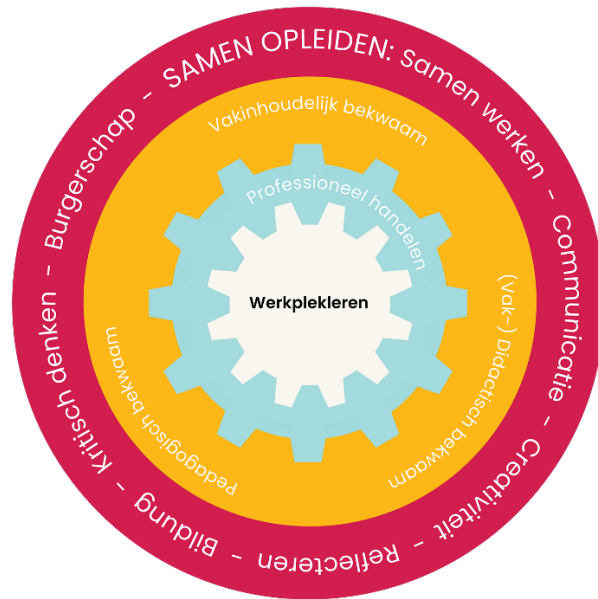
Een mooi leer-werkproject waarin die verbinding ook is terug te zien, is 'Mentoren op Zuid' voor propedeusestudenten. Participatie in dit project is verplicht voor alle eerstejaars studenten die (nog) niet bekend zijn met de grootstedelijke context. De studenten worden mentor van een leerling op een van de scholen voor voortgezet onderwijs in Rotterdam-Zuid die zij wekelijks begeleiden in de klas. De studenten maken op deze manier kennis met de doelgroep en met verschillende culturen. Ze leren tevens op een veilige manier hoe ze deze leerlingen kunnen ondersteunen door het stellen van vragen.

Een ander kenmerkend aspect dat in de lessen in alle opleidingen is verweven, is het taalontwikkelen lesgeven. Vanuit de gedachte dat (een goede beheersing van de) taal essentieel is voor het leren en dat er een duidelijk verband is tussen taalniveau en leren, focussen alle docenten in hun lessen ook op het verder ontwikkelen van de Nederlandse taal en het juiste gebruik hiervan. Daarmee geven de docenten tevens het voorbeeld aan hun studenten hoe zij op hun beurt in de klas het taalvaardigheidsniveau van hun leerlingen verder kunnen ontwikkelen. Het principe van het zogenoemde 'dubbele bodem leren' is hierbij duidelijk aanwezig. Het auditteam acht dit taalontwikkelen een sterk punt binnen de Lero waar veel instromers vanuit het mbo zitten en veel studenten voor wie de Nederlandse taal niet de moedertaal is. Het is belangrijk dat studenten uit deze doelgroepen ook goede leraren worden en als rolmodel kunnen dienen in de multiculturele scholen met een zeer diverse populatie.

De studenten die de kopopleiding volgen, krijgen een passend aanbod. Het eenjarig programma bestaat uit lessen onderwijskunde, pedagogiek en (vak)didactiek (22 EC), studieloopbaanbegeleiding (8 EC) en stage (30 EC). De studenten moeten zelf een stageplaats regelen.

Beroepsgerichtheid/Samen opleiden

Het auditteam heeft geconstateerd dat de Lero de studenten veel gelegenheid biedt om praktijkervaring op te doen. Dit is in lijn met de visie van de Lero dat het handelen in de beroepspraktijk het uitgangspunt is voor de inrichting van het onderwijs. Dit krijgt vorm in Samen Opleiden, waarbij de opleidingsscholen samen met de Lero de verantwoordelijkheid nemen om studenten op te leiden tot bekwame leraren. Het werkplekleren heeft dan ook een centrale positie in de opleidingen. Hier komen alle leerlijnen samen, waarbij de student de verworven kennis en vaardigheden in de praktijk toepast.

Al vanaf het eerste studiejaar staan er stages op het programma. Alle studenten sluiten hun opleiding in het vierde studiejaar af met een stage op niveau 4, waarin zij zelfstandig voor de klas staan en verantwoordelijk zijn voor het eigen lesgeven en functioneren in de school. De Lero werkt al vele jaren nauw samen met het werkveld/de scholen in het samen opleiden. In 2016 is binnen de toenmalige opleidingsscholen overeengekomen dat er gestreefd wordt naar het samen opleiden van alle studenten (100%). Het auditteam acht dit een goed uitgangspunt, daar het stagelopen op een opleidingsschool voor alle studenten van meerwaarde is. Ten tijde van de audit was dit percentage binnen de voltijdvariant nagenoeg gehaald (96%). Voor de deeltijdvariant streven de Lero en de scholen naar 75%. Ook dat percentage is al bijna gehaald (60%).

De Lero kent nu veertien opleidingsscholen met daarbinnen een grote diversiteit aan grote en kleinere scholen, scholen met specifieke onderwijsconcepten, dorpsscholen en scholen in de grote stad. Studenten ervaren wel verschillen tussen de opleidingsscholen; het is zaak om de bandbreedte tussen de opleidingsscholen te verkleinen. De studenten worden door de Lero geplaatst op een van de opleidingsscholen. Ze hoeven niet zelf te solliciteren. Daarmee voorkomt de Lero dat studenten bijvoorbeeld op basis van hun naam of vooropleiding geen plek krijgen. Binnen de opleidingsschool waar de studenten zijn geplaatst kunnen zij vervolgens op basis van hun eigen interesse/ambitie kiezen op welke bij de opleidingsschool behorende school/scholen zij stage willen lopen. Het auditteam heeft geconstateerd dat ook het mbo goed is vertegenwoordigd in de opleidingsscholen. Alle studenten maken tijdens hun studie minimaal een periode kennis met het mbo. Dat is een sterk punt.

IvL maakt zich er ook sterk voor dat alle studenten de gelegenheid krijgen om (voldoende) stage te lopen en ervaring op te doen. Tijdens de audit vernam het auditteam dat de directeur van IvL in 2019 actie heeft ondernomen toen scholen geen stageplekken meer ter beschikking stelden, omdat ze kampten met grote lerarentekorten en geen tijd meer hadden voor het bieden van begeleiding aan studenten. IvL en de scholen hebben vervolgens samen naar oplossingen gezocht vanuit de gedachte dat het hun gezamenlijke verantwoordelijkheid is om voldoende leraren op te (blijven) leiden.

Op elke opleidingsschool is een begeleidingsstructuur opgezet met getrainde werkplekbegeleiders (WPB'ers) en schoolopleiders (SO'ers) en vanuit de Lero Instituutsopleiders (IO'ers). De WPB'er, SO'er en IO'er begeleiden/coachen vanuit hun eigen rol de studenten en zorgen er met elkaar voor dat er een transfer plaatsvindt van hetgeen de student in de opleiding en op de werkplek leert. Het auditteam heeft van de studenten vernomen dat er wel verschil is tussen de IO'ers in de (frequentie van de) begeleiding en ook in

de eisen die zij stellen, bijvoorbeeld met betrekking tot de opdrachten die ze moeten uitvoeren. De studenten zouden ook het liefst begeleid worden door een IO'er vanuit de eigen vakgroep. De WPB'er op de school is wel altijd een leraar uit het eigen vak. Het auditteam acht het belangrijk dat er nog meer afstemming plaatsvindt tussen de IO'ers over hun manier van kijken en handelen ten aanzien van het vakaspect.

Op veel van de opleidingsscholen worden intervisiebijeenkomsten met heterogene groepen studenten georganiseerd; heterogeen naar studiejaar en vak. Ook zijn er scholen die zogenoemde transferbijeenkomsten organiseren, waarbij de studenten van de Lero (en studenten van de universiteit en de leraren van de school) kunnen kiezen uit een naschools-programma met relevante, actuele thema's. Het auditteam heeft kennisgenomen van dit aanbod en is daarover te spreken, evenals veel studenten dat zijn. Voorbeelden van thema's zijn 'activerende didactiek', 'samenwerkend leren', 'didactische coachen'. Het auditteam constateert wel dat de verschillen in het aanbod tussen de opleidingsscholen nog groot zijn. Dat zou met betrekking tot de kwaliteit van het aanbod voor alle studenten meer gelijkgetrokken mogen worden.

De Lero zorgt ook voor een duidelijke overlegstructuur tussen de Lero en de scholen en tussen de scholen onderling, waarbij de verschillende betrokkenen regelmatig met elkaar afstemmen over opzet en inhoud van het samen opleiden. IvL heeft daarvoor een aparte manager Samen Opleiden aangesteld. Daarnaast kent de Lero een aantal regiocoördinatoren en heeft elke opleidingsschool een programma-manager. Met name de regiocoördinatoren zijn in de afstemming zoals ze dat zelf noemen het 'wisselmanneltje'. Zij zorgen voor de verbinding tussen alle partijen. Dat acht het auditteam essentieel met het oog op het bieden van gelijke kwaliteit van werkplekleren voor alle studenten. Het is belangrijk dat hierop vanwege de ingezette decentralisatie binnen IvL een goede regie blijft.

Onderzoek

In het nieuwe curriculum 'de Koninklijke Route' is er geen aparte onderzoekslijn meer opgenomen. Al vanaf het eerste studiejaar dagen de docenten de studenten uit om op microniveau te kijken naar de (eigen) onderwijspraktijk en daarop hun acties te richten. Tijdens de lessen krijgen ze daarvoor van de docenten handvatten aangereikt met betrekking tot de methode(s) die ze daarvoor kunnen inzetten. Er is geen sprake meer van losstaande onderzoeksopdrachten in het curriculum. De onderzoekjes worden ingebed in de lessen pedagogiek en didactiek. Bij het doen van deze onderzoeken moeten de studenten na het eerste jaar gebruik maken van de CIMO-logica. In het tweede studiejaar krijgen de studenten een introductie in CIMO en gaan ze ermee oefenen. De studenten die het auditteam sprak, konden goed uitleggen hoe ze daarbij te werk gingen. Ze waren hierover tevreden en vonden dit een praktische, stap-voor-stap denk- en werkmethode. De docenten zijn hierover ook tevreden: het zorgt voor samenhang in wat de student onderzoekt en het zorgt voor gericht handelen. Zo wordt een (eind)onderzoek niet meer een opeenstapeling van losse onderzoekjes, zoals de docenten voorheen nog vaak zagen. (Zie over het afstuderen met een vakdidactisch onderzoek verder onder standaard 2 en 3 in de vakspecifieke rapporten.)

Ten tijde van de audit zette het IvL volop in op professionalisering van docenten in de CIMO-logica en op het begeleiden van studenten.

IvL heeft met het KennisCentrum TalentOntwikkeling (KCTO) de afgelopen jaar drie nieuwe lectoren aangetrokken: een lector Pedagogiek, een lector Didactiek en een lector Leren-leren. De lectoren Pedagogiek en Didactiek zijn expliciet verbonden aan het primaire proces binnen de Lero.

Samen met hogeschoolhoofddocenten voeren de lectoren kleinschalig onderzoek uit ten einde de komende jaren 'het eigen handelen te verbeteren door de pedagogische waarden te expliciteren en de studenten nog beter te begeleiden bij het leren leren'. Voorbeelden van onderzoeken die in het auditgesprek werden genoemd zijn: Binding, Grip op studiesucces, Pedagogische afwegingen, Studievaardigheden bij Wiskunde, Inclusiever onderwijs bij Mens en Maatschappij. Deze onderzoeken versterken de curricula en de opbrengsten komen tevens ten

goede aan de docenten, aldus de betrokkenen. Het auditteam trof hiervan tijdens de audit concrete uitwerkingen aan binnen de opleidingen, zoals Binding en Grip op studiesucces. (Zie standaard 1 en hieronder bij de paragraaf 'studeerbaarheid en studiebegeleiding'.)

Alle onderzoeken van de lectoraten zijn actie- en ontwerpgericht, analoog aan de studentonderzoeken. (Zie hierboven.)

De opleidingen betrekken de lectoren ook bij het onderzoek van de studenten.

Een aandachtspunt acht het auditteam nog het samenwerken van de lectoren met het werkveld: de opleidingsscholen. Terwijl de Lero een grote beweging maakt naar het werkveld, ziet het auditteam niet dezelfde beweging bij de lectoraten. De betrokkenen meldden desgevraagd dat de lectoren nog maar een jaar of nog korter geleden zijn gestart. Zij hebben zich eerst gericht op betekenis (van de onderzoeken) voor het IvL, zoals uit bovengenoemde onderzoeksthema's blijkt. Tevens is er nog werk te verrichten op het gebied van bijvoorbeeld het professionaliseren van docenten in het begeleiden van studenten.

Internationale/interculturele dimensie

Zoals al onder standaard 1 is beschreven, besteedt de Lero expliciet aandacht aan het ontwikkelen van interculturele competenties en vaardigheden. In de lessen en tijdens het werkplekleren komen internationale en interculturele aspecten aan de orde, is er veel aandacht voor het omgaan met diversiteit, het bieden van gelijke kansen en racisme. Studenten die dat willen kunnen de minor 'Lesgeven in de grote stad' volgen. Tevens kunnen studenten voor een stage en/of studie naar het buitenland. Via de minor 'Studie in het buitenland' kunnen studenten voor langere tijd (2+ maanden) naar een ander land. Uit de documentatie blijkt dat er een stijging is van het aantal studenten dat naar het buitenland gaat. Ook komen er internationale studenten naar het IvL.

Daarnaast krijgen docenten op de Lero de mogelijkheid om hun kennis en expertise te delen met internationale studenten en collega's. Zij doen dit vooral tijdens internationale conferenties. Ook worden zij in de gelegenheid gesteld om binnen de professionalisering zelf kennis en vaardigheden op te doen en hiermee de eigen opleiding te verrijken. De Lero ontvangt met regelmaat internationale collega's op de opleiding om kennis te delen. Afgelopen Coronajaren zijn er online netwerkconferenties geweest. Zo wordt het Erasmus+ project STEAM Stars na een fysieke start in het najaar 2019 online uitgevoerd.

Ondersteunend onderwijs, keuzevakken en minoren

Het auditteam heeft geconstateerd dat de Lero de studenten voldoende gelegenheid geeft om zich te verbreden en/of te verdiepen. Ook biedt de Lero studenten de mogelijkheid om deficiënties weg te werken. Dit alles draagt bij aan de in de Lero zo sterk naar voren komende studentgerichtheid.

Ieder studiejaar is er in het curriculum ruimte/tijd voor ondersteunend onderwijs en keuzeonderwijs ingeroosterd. Studenten die dat wensen/nodig hebben, kunnen extra ondersteuning krijgen om deficiënties weg te werken. Er worden diverse workshops, bijeenkomsten en keuzevakken aangeboden die inspelen op de huidige trends en ontwikkelingen in het onderwijs en de samenleving. In studiejaar 3 of 4 kunnen studenten kiezen voor een minor (totaal 30 EC). Studenten kunnen kiezen uit een hogeschoolminor, een minor+ (honoursprogramma), een doorstroomminor, een externe minor of een internationale minor via 'studie buitenland'.

Instroom en doorstroom

De opleidingen voldoen voor de toelating van de studenten aan de wettelijke vereisten. Er stromen zowel studenten in die direct vanaf het havo of vwo komen, maar de Lero kent ook veel studenten met een mbo-4 diploma. Daarnaast stromen er studenten in die reeds eerder een hbo- of wo-opleiding volgden. Op basis van de vorige studie kunnen studenten instromen in de voltijd- of deeltijdvariant of in de kopopleiding. Deeltijdstudenten die een tweedegraads lerarenopleiding Nederlands, Engels, Duits of Frans, Technische Beroepsonderwijs of een Ad-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs willen volgen, stromen sinds 2019-2020 in in de flexibele route binnen het experiment leeruitkomsten. (Zie verder over deze

deeltijdopleidingen de afzonderlijke rapportages.) Een mooi voorbeeld van nieuwe instroom trof het auditteam bij het project 'statushouders voor de klas' waarin de Lero participeert.

Studiebegeleiding en studievoortgang

Het auditteam heeft geconstateerd dat de Lero zeer veel aandacht besteedt aan studiesucces en aan het behouden van de studenten voor de opleiding; en dus voor het beroep van leraar. Daarin trekt zij - zoals ook al uit bovenstaande blijkt - samen op met de opleidingsscholen. De Lero zet conform het hogeschoolbeleid sterk in op 'binding'. Dit doet ze zoals al bij standaard 1 is beschreven vanuit een pedagogische insteek.

In het kader van de aandacht voor studiesucces werkt een aantal opleidingen mee aan het lectoraatsonderzoek 'Grip op studiesucces'. Een onderdeel van dit project betreft de Lero-brede aanpak om te gaan werken met betekenisvolle onderwijseenheden van minimaal 5 EC. Bevindingen uit het onderzoek worden breed gedeeld. Ook zetten de opleidingen peercoaches in. Dit zijn tweedejaars studenten die de eerstejaars studenten helpen/coachen bij de studie. De studenten krijgen daarvoor een training waarin ze leren coachende vragen te stellen. Naast het feit dat dit de eerstejaars studenten helpt bij het (leren) studeren, leren de tweedejaars studenten tevens om goede vragen te stellen; een vaardigheid die ze weer kunnen inzetten in hun eigen lespraktijk op de school.

Daarnaast is er - zoals al hierboven is beschreven - sinds 2019 hard ingezet op het bieden van voldoende en passende stageplekken.

Om te voorkomen dat studenten al (te) vroeg een baan accepteren - een reëel gevaar met het oog op het huidige lerarentekort - en daardoor de studie op een lager pitje zetten, maakt de Lero afspraken met alle studenten en besturen van de opleidingsscholen. De studenten mogen in jaar 1 en 2 geen baan en pas vanaf jaar 3 een kleine baan (maximaal 4 uur per week) accepteren, zodat zij nominaal kunnen afstuderen.

Uit de rendementsgegevens blijkt, dat al deze maatregelen helpen bij het verhogen van het uiteindelijke rendement. Het studiesucces gaat omhoog; zij het dat de groei per opleiding nog wisselend is.

Onderwijs in coronatijd

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten zich moedig door de coronatijd heen hebben geslagen. Het auditteam vindt de inzet van de docenten een compliment waard. Uit de gesprekken werd duidelijk dat de docenten heel snel zijn overgeschakeld van fysiek naar online onderwijs. Vanuit de gedachte dat iedere docent ook steeds bij moet leren, had de Lero al enige jaren - dus al voor de coronacrisis - ingezet op de mogelijkheden van onderwijstechnologie en op blended learning. Daarnaast was er al een grote praktijkopdracht in het Samen Opleiden rond digitale didactiek (Arrangeren Digitaal Lesmateriaal).

Voor de vierdejaars studenten heeft de Lero vrijwel direct documenten opgesteld met informatie over alternatieven voor het assessment startbekwaam. (Zie ook standaard 3.) De stages zijn grotendeels doorgelopen. Veel studenten hebben op hun stagescholen geholpen met het online maken van lessen.

De studenten die het auditteam sprak, waren wel heel blij dat ze weer echt de scholen in mochten en ook weer de geplande begeleiding vanuit de Lero ontvingen. Niet elke student had in de coronatijd zijn IO'er gezien. Maar de nabijheid van de docenten voelde als heel warm, aldus de studenten.

(Zie voor toetsing in coronatijd standaard 3.)

II. Personeel

Het auditteam trof bij alle opleidingen bevlogen, toegankelijke en vakdeskundige docenten aan. De docenten die het auditteam sprak, lieten een grote drive zien. Het auditteam beveelt het management in dit verband wel aan om de werkdruk van de docenten in de gaten te houden. Uit de evaluaties, het studenthoofdstuk en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat de studenten buitengewoon positief zijn over hun docenten. (Zie daarover ook de vakspecifieke rapporten.)

IvL sluit aan bij het Hogeschoolbeleid dat alle docenten minimaal zijn geschoold op hbo-niveau en dat minimaal 80% van de docenten masterniveau heeft. Er is veel aandacht voor professionalisering. Zo hebben alle zittende docenten de assessorentraining gevolgd, zodat ze kunnen worden ingezet als examinerator/assessor en hebben ze hun Basiskwalificatie Examinering (BKE) behaald of gaan ze met BKE aan de slag. Ook staan er op het 'scholingsmenu' trainingen taalgericht lesgeven, didactisch coachen en professionalisering CIMO en het begeleiden van studenten hierin. De teams van Talen en Exact zijn inmiddels getraind in didactisch coachen. Het cluster Mens & Maatschappij start hiermee in het studiejaar '21-'22. Ook het werken op basis van hoge verwachtingen is in het didactisch coachen ingebed. De studenten kunnen op hun beurt het principe van het didactisch coachen weer toepassen bij de leerlingen in hun eigen klas (double-loop-learning). Een aantal docenten heeft een Seniorekwalificatie Examinering (SKE). Een groot aantal docenten is geregistreerd als lerarenopleider bij de VELON. (Zie verder over deskundigheden de vakspecifieke rapporten.)

Naast de training en certificering van de eigen docenten zet IvL ook sterk in op professionalisering van de WPB'ers en SO'ers. (Zie ook onder 'Beroepsgerichtheid/samen opleiden'.)

Het auditteam heeft geconstateerd dat IvL alle nieuwe docenten een stevig driejarig scholingsprogramma – een inductietraject – aanbiedt, waarvoor de docenten een dag in de week zijn vrijgeroosterd. Dit traject bestaat o.a. uit kennismaking met de organisatie, coaching bij het onderwijs en de begeleidingstaken, intervisie (ook met de andere nieuwe docenten), verwerven basiskwalificaties BKE en waar van toepassing Basiskwalificatie Didactische Bevoegdheid (BDB), assessmenttraining, taalgericht lesgeven en basistraining coachen, waaronder didactisch coachen. Een aantal basistrainingen kunnen de docenten inbrengen voor hun VELON-registratie.

Het auditteam is zeer te spreken over dit inductietraject, waarmee de nieuwe docenten zo snel mogelijk op het gewenste niveau kunnen functioneren in de Lero.

III. Generieke voorzieningen

De Lero is gehuisvest in de Hogeschool Rotterdam-locatie Museumpark. In het gebouw beschikt de Lero over passende voorzieningen. Er zijn voldoende grote en kleine(re) leslokalen, collegezalen, werkplekken en stilteplekken. In de mediatheek kunnen alle betrokkenen actuele bronnen raadplegen; ook online. Alle informatie over de studie – de cursushandleidingen en cursusbeschrijvingen, het toetsen en beoordelen, de onderwijs- en examenregeling, de stage et cetera - is te vinden in de Hogeschoolgids en in de elektronische omgevingen Osiris en in CumLaude.

Weging en Oordeel:

Het auditteam is van oordeel dat de tweedegraads lerarenopleidingen van IvL een stevig en praktijkgericht programma bieden aan alle studenten in de voltijd- en deeltijdvariant en in de kopopleiding. Door dit programma te volgen, kunnen de studenten de benodigde bekwaamheden, de daarvan afgeleide leerresultaten en kennis en vaardigheden ontwikkelen. Zie voor de weging en het oordeel over standaard 2 verder de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

De Lero baseert zich op het IvL-toetskader (november 2020). Het auditteam is van oordeel dat IvL in dit document haar visie op het toetsen en beoordelen helder heeft vastgelegd.

De Lero heeft voor het generieke curriculum - de beroepslijn - een gezamenlijk toetsplan en toetsprogramma opgesteld. Daarnaast heeft elke opleiding voor de vakgeoriënteerde leerlijn een eigen toetsplan en toetsprogramma opgesteld. (Zie daarover de vakspecifieke rapporten.)

De Lero maken bij het toetsen en beoordelen van de generieke delen van het curriculum gebruik van een mix van toetsen, zoals tentamens, papers, posters, presentaties die aantoonbaar aansluiten bij de te toetsen LERs en leerdoelen en bij de generieke kennisbasis.

Het auditteam heeft vernomen, dat de Lero haar focus van summatief toetsen wenst te verschuiven naar formatief evalueren. Dat is een ontwikkeling die ook aansluit binnen de ontwikkelingen in Samen Opleiden. In de opleidingsschool wordt er voor gezorgd dat de student in de praktijk veel formatieve feedback krijgt. De Lero richt zich hierbij zoveel mogelijk op de transfer van het geleerde naar de beroepspraktijk.

Bij de vormgeving van het toetsprogramma van het generieke curriculum heeft de Lero uitdrukkelijk gepoogd het aantal toetsen te beperken - de minimale omvang van een toets is inmiddels 5 EC - en hierin tot de kern te komen. Daarmee sluit ze aan bij de wens van de studenten die in evaluaties hadden aangegeven dat er veel kleine opdrachten waren met veel reflecties. De LERs - het beroepshandelen - staan daarbij centraal. De reductie van het aantal toetsen vermindert tevens de toetsdruk bij de studenten. Het auditteam is van oordeel dat de Lero met bovengenoemde uitgangspunten aansluit bij actuele ontwikkelingen in het onderwijs.

Aan het einde van elk leerjaar is er een portfoliogesprek tussen de student en een of twee assessoren. De beoordeling van het niveau startbekwaam gebeurt door twee assessoren. Zij toetsen of de LERs zijn behaald. (Zie daarover de paragraaf 'afstuderen'.)

In de portfoliogesprekken is over de jaren een opbouw aangebracht. In jaar één wordt het assessment in groepjes van vier afgenomen. In het tweede en derde jaar is de IO'er de assessor. De Lero streeft ernaar ook de SO'er bij dit gesprek te betrekken. Formeel heeft de SO'er dan de rol van adviseur. De WPB'er is hier met het oog op een onafhankelijke beoordeling van de student niet bij betrokken, daar hij de student al de hele stageperiode heeft gezien en begeleid.

Kennisbasistoetsen

Tijdens de audit is uitgebreid gesproken over het toetsen van kennis. Zoals al onder standaard 1 is beschreven, ligt de focus van de Lero op het handelen. De LERs zijn op handelingsniveau opgesteld. De docenten meldden desgevraagd dat zij in de kennistoetsen bij de modules beoordelen of de studenten de bijbehorende leerdoelen hebben behaald. Daarin komen tot eind studiejaar 3 alle aspecten van de generieke en vakinhoudelijke kennisbasis aan de orde. 'Als de student studiejaar 3 heeft afrond en de Landelijke Kennistoets (LKT) heeft behaald, heeft hij bewezen dat hij over alle vereiste kennis beschikt', aldus de docenten. 'Daarnaast heeft de student voor het uitvoeren van zijn afstudeeronderzoek ook kennis nodig'. (Zie over het afstudeeronderzoek de vakspecifieke rapporten.)

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De Lero zorgt er op verschillende manieren voor dat de toetsen valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het IvL-toetskader. Dat doen de opleidingen zowel voor het generieke als vakspecifieke curriculum o.a. door:

- alle betrokkenen te informeren over wanneer, waarop en hoe er getoetst wordt en hoe de beoordeling tot stand komt. Dit gebeurt in de online omgeving van Osiris en CumLaude. Bij het formuleren van leerdoelen maken de opleidingen onderscheid in beheersingsniveaus. De leerdoelen zijn opgenomen in de verantwoordingsparagraaf in elke cursushandleiding;
- voor de beoordelingen van de toetsen antwoordmodellen en beoordelingsformulieren op te stellen rubrics en een bepaling van de cesuur. Ook is er een begrippenlijst bij de leerresultaten die de examinatoren helpt bij het verkrijgen van een beeld van wat hij wil zien;
- het inzetten van gecertificeerde assessoren. Alle zittende docenten hebben een assessmenttraining gevolgd en zijn gecertificeerd assessor;
- alle docenten uiterlijk 2022 hun BKE te laten behalen. Tevens is het streven van IvL dat er minstens één docent in elk team SKE is gecertificeerd;
- ook een assessor uit het werkveld (niet zijnde de WPB) te betrekken bij de eindbeoordeling van het werkplekleren;
- het houden van kalibratiesessies. Het eindniveau wordt met regelmaat intern (middels collegiale kalibratie en via de examencommissie) en extern (met andere hogescholen en experts) gevalideerd. Ook brengen vrijwel alle opleidingen van de Lero toetsen in bij externe kalibratiesessies met zusterinstellingen;
- de examencommissie en toetscommissies de kwaliteit van het toetsen en beoordelen te laten bewaken. (Zie verder de paragraaf 'examencommissie en toetscommissies'.)

Toetsen in coronatijd

Het auditteam heeft vernomen dat de Lero de toetsing tijdens de coronacrisis zo goed mogelijk heeft laten doorgelopen; zij het in aangepaste zin. Met instemming van de examencommissie zijn toetsen omgezet van meerkeuzevragen naar open-boek-tentamen, van schriftelijke naar mondelinge toets en ook is gebruik gemaakt van het onlinetoetsprogramma Remindo. Tevens heeft de Lero in het voorjaar 2020 in samenspraak met de examencommissie zo snel mogelijk een document opgesteld waarin zij alternatieven voor het afnemen van afstuderen startbekwaam heeft beschreven. Voorbeelden hiervan zijn het aanleveren van filmopnames van eerder uitgevoerde lessen, lesopnames via Teams, het online lesgeven aan de klas, lesbezoeken door de SO'er in plaats van de IO'er, op afstand meekijken door de IO'er naar de les. De Lero stelde hierbij het behoud van kwaliteit voorop en zo weinig mogelijk studievertraging. Het auditteam heeft vernomen dat aan het aantonen van de LERs geen concessies zijn gedaan, maar is de manier waarop aangepast. Het criterium gerichte interview (cgi) kon worden afgenomen via Teams. Dit is de Lero zo goed bevallen, dat dit inmiddels een reguliere mogelijkheid is geworden.

Examencommissie en toetscommissie

Er is een IvL-brede examencommissie met afgevaardigden vanuit de verschillende lerarenopleidingen. Daarnaast is er vanuit de Lero een toetscommissie per cluster en een toetscommissie 'Breed en bijzonder'. Laatstgenoemde commissie gaat over alle generieke zaken zoals keuzevakken, minoren, zij-instroom en de eindassessments.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de examencommissie en de toetscommissies een centrale rol spelen bij de borging van het eindniveau en het acht hen taakvolwassen. De commissies staan aantoonbaar boven de stof en borgen de kwaliteit van het toetsen en beoordelen – de PDCA-cyclus – nauwgezet.

De examencommissie is nauw betrokken (geweest) bij het sinds 2019 ingezette nieuwe afstuderen – afstuderen startbekwaam en afstuderen vakdidactisch onderzoek – op basis van de LERs en het gebruik van de CIMO-logica. De examencommissie heeft de toetscommissie gemandateerd om steekproefsgewijs de toetsing op eindniveau te beoordelen. Ieder jaar beoordelen de leden van de toetscommissies een aantal afstudeerwerken en ook het

eindassessment. Ook de examencommissie screent eindwerken. De vraag van het auditteam aan de examencommissie of zij al meer tevreden is over het eindniveau in het nieuwe afstuderen vakdidactisch onderzoek vond de commissie enigszins ingewikkeld te beantwoorden. Ze bleek toch vooral procedureel naar deze eindwerken te hebben gekeken. Het auditteam beveelt de examencommissie aan om hierin nog een volgende slag te maken. Het auditteam heeft namelijk op basis van eigen waarneming van deze eindwerken nog een aantal vragen bij het (kunnen) beoordelen van de LERs aan de hand van het artikel. (Zie hierover standaard 4 in de vakspecifieke rapporten.) Gezien de aanzienlijke veranderingen is het belangrijk dat de examencommissie het nieuwe afstuderen monitort c.q. monitort of de studenten in de eindwerken de beoogde LERs daadwerkelijk aantonen.

Uit bovenstaande blijkt dat de examencommissie in de coronatijd nauw betrokken was bij het toetsen en beoordelen en alternatieven die er zijn gezocht en geboden.

Ten tijde van de audit is o.a. ook gesproken over de aspecten 'borgen' en 'zorgen'. Leden van de toetscommissies koppelen hun bevindingen terug naar de vakgroepen op basis van hun waarnemingen, maar worden vervolgens regelmatig gevraagd om mee te denken over het verbeteren van toetsen. De examencommissie is voorstander van het oprichten van een toetsexpertcommissie met BKE'ers en SKE'ers die zich met deze 'zorgtaak' gaan bezig houden. Ook het auditteam acht de intentie van de examencommissie om het 'zorgen' en 'borgen' meer te scheiden, belangrijk.

Daarnaast verwacht de examencommissie een verbetering in de expertise van de docenten wanneer zij allen uiterlijk in 2022 hun BKE hebben behaald. Het auditteam acht dit twee belangrijke ontwikkelingen.

Afstuderen

De ijkpunten van de tweedegraads lerarenopleidingen van IvL om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk. Deze bestaan uit i) de Landelijk Kennisbasistoets (LKT), ii) het vakdidactisch onderzoek en iii) het afstuderen startbekwaam. In het afstuderen startbekwaam worden alle LERs afgetoetst, met uitzondering van twee LERs die toezien op professioneel handelen en die in het vakdidactisch afstudeeronderzoek worden afgetoetst. Het vakdidactisch afstudeeronderzoek wordt per cluster/ opleiding vormgegeven. Wel is centraal afgesproken dat dit afstudeeronderzoek moet gaan leiden tot een beroepsproduct dat als onderwijsmateriaal kan dienen. (Zie over de LKT en het vakdidactisch onderzoek de vakspecifieke rapporten.) Het afstuderen startbekwaam is clusteroverstijgend vormgegeven.

Het afstuderen startbekwaam bestaat uit drie onderdelen: i) de assessmentles, ii) portfolio afstuderen startbekwaam en iii) een criterium gericht interview (cgi).

Tijdens de assessmentles toont de student aan dat hij op eindniveau les kan geven in het vak waarvoor hij wordt opgeleid. Het portfolio wordt bestudeerd en het cgi wordt afgenomen door twee assessoren. Minimaal één assessor is onafhankelijk en één van hen heeft bij voorkeur een vergelijkbare vakachtergrond als de student.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de Lero zich bij het toetsen van het niveau startbekwaam op basis van de LERs steeds meer richting holistisch toetsen beweegt. Zo is er geen sprake (meer) van lijsten met indicatoren bij de LERs en is er voor de assessmentles een observeerbare uitsnede van de LERs gemaakt. Wel heeft de Lero zoals hierboven is beschreven een begrippenlijst bij de leerresultaten opgesteld. Ook krijgen de studenten meer ruimte om eigen keuzes te maken hoe ze de LERs aantonen. Dat is een sterk punt. Dit biedt de studenten de ruimte om een eigen inkleuring te geven aan hun leraarschap.

De Lero wil nog meer holistisch gaan beoordelen door de verschillende beoordelingsmomenten en -producten, zoals de assessmentles en het portfolio, op een holistische manier terug te laten komen in het cgi. Tijdens dit cgi brengen de beoordelaars de LERs met elkaar in verband zodat er een totaalbeeld ontstaat van de prestaties van de student.

Weging en Oordeel:

Zie voor weging en oordeel het vakspecifieke clusterrapport.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Uit evaluaties en gesprekken met vertegenwoordigers vanuit het werkveld en alumni komt een positief beeld naar voren van het gerealiseerde niveau. Samen met de Lero willen de opleidingsscholen de studenten opleiden tot de beste leraren voor bijvoorbeeld Zeeland, West-Brabant of de scholen in de grote steden als Rotterdam of Den Haag. De betrokkenen beogen leraren op te leiden die innovatief zijn en beschikken over onderzoekend vermogen en een onderzoekende houding. Daarop zijn alle betrokkenen trots. In de scholen worden de docenten in opleiding (DIO's) al snel beschouwd als collega. Ook het gegeven dat besturen studenten direct na afstuderen een baan aanbieden, duidt voor het auditteam op tevredenheid over het niveau van de afgestudeerden.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel heeft in totaal van acht studenten van elke opleiding eindwerken bestudeerd van het vernieuwde afstudeertraject uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvarianten (inclusief de kopopleidingen) en deeltijdvarianten met waar van toepassing een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) van elke opleiding bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de eindwerken vakdidactisch onderzoek en afstuderen startbekwaam. Van de overige studenten bestudeerde het auditteam alleen het eindwerk behorende bij het vakdidactisch onderzoek.

De bevindingen van het auditteam met betrekking tot de eindwerken staan beschreven in de vakspecifieke rapporten.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel het vakspecifieke clusterrapport.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Zie voor het eindoordeel het vakspecifieke clusterrapport.

6. AANBEVELINGEN

- Zorg ervoor dat de bandbreedte tussen de opleidingsscholen kleiner wordt. Zet betrokkenen bij elkaar om tot ontwerpcriteria te komen waar minimaal aan moet worden voldaan met betrekking tot de transferdagen en intervisiebijeenkomsten. Regionaal mogen er best inhoudelijke verschillen zijn vanwege de verschillende contexten waar de opleidingsscholen mee te maken hebben, maar deze mogen gelijkwaardiger worden qua niveau en kwaliteit.
- Zorg ervoor dat de bandbreedte tussen de IO'ers in hun kijken en handelen kleiner wordt. Standaardiseer de kwaliteit van de begeleiding en zorg dat er meer afstemming plaatsvindt over de inhoud en kwaliteit.
- Zorg ervoor dat de lectoren/het Kenniscentrum de connectie met het werkveld (weer) maken o.a. met het oog op wat ze daar samen (kunnen) onderzoeken.
- De docenten van de Lero hebben hoge verwachtingen van zichzelf en tevens hebben zij veel ambities. Bewaak als management goed de werkdruk van alle betrokkenen en faciliteer hen waar mogelijk in het onderwijs dat zij (willen) bieden.
- Maak als examencommissie nog een volgende slag in het monitoren of studenten in het nieuwe afstuderen de beoogde LERs in het eindwerk voldoende aantonen.
- Stel als examencommissie op korte termijn een toetsexpertcommissie met BKE'ers en SKE'ers in die zich met de 'zorgtaak' gaan bezig houden.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
Engels, Duits, Frans, Nederlands
voltijd**

Hogeschool Rotterdam

CROHO nr. 35195, 35193, 35196, 35198

Inleiding

De vier tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands van het Instituut voor Lerarenopleidingen (IvL) zijn sinds de vorige visitatie in 2015 steeds nauwer met elkaar gaan samenwerken. De docenten hebben gezamenlijke uitgangspunten en ambities geformuleerd voor het opleiden van de tweedegraads leraren in de talen en de opzet en inhoud van de curricula. Ze trekken binnen het Cluster Talen veel samen op en leren met en van elkaar. Ook verzorgen zij gezamenlijk een deel van het onderwijs. Om deze reden hebben de vier opleidingen een gezamenlijke zelfevaluatie geschreven: één voor de voltijd variant en een voor de deeltijdvariant die participeert in het experiment leeruitkomsten. Tevens hebben de gesprekken tijdens de audit met het management, de docenten en studenten op clusterniveau plaatsgevonden.

Onderstaande rapportage betreft de voltijdvariant van de opleidingen in het Cluster Talen. Ten tijde van de audit faseerde de reguliere deeltijd uit. De meeste reguliere deeltijdstudenten zaten in hun laatste studiejaar.

Over de deeltijdvariant in het experiment leeruitkomsten die in 2018-2019 van start is gegaan, is een aparte rapportage geschreven.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2015)

In de laatste accreditatierapporten over de opleidingen Engels, Duits Frans en Nederlands van de Lero van IvL is een aantal aanbevelingen ter verbetering geformuleerd. Met betrekking tot de voltijdvariant⁵ betrof dit:

- *Cluster Talen:*

Het auditpanel heeft geconstateerd dat er steeds meer over de vakgroepen heen wordt samengewerkt. Het panel juicht deze ontwikkeling toe en wil alle opleidingen meegeven om hier vooral mee door te gaan.

- *Engels*

1. De opleiding is de samenhang tussen de leerlijnen verder aan het versterken. Het auditpanel vindt dit een goede stap en denkt dat de vakinhoud nog meer ten dienste kan staan van de vakdidactiek en van de toekomstige beroepspraktijk van een leraar Engels. Idealiter zou je alle modules aanbieden vanuit het idee dat ze er zijn als voorbereiding op het beroep van docent.

2. Ruimte voor verbetering is er in het verder uitwerken van de rubrics. Scherp (waar mogelijk) de rubrics aan. Het formulier lijkt nu niet altijd het oordeel toe te staan dat beoordelaars eigenlijk willen geven.

- *Duits*

1. Het panel adviseert de opleiding om door te gaan op de ingeslagen weg om – in nauwe samenwerking met het werkveld – te werken aan het voldoende (goede) stageplekken en goed opgeleide stagebegeleiders Duits. De opleiding kan een deel van dit netwerk vervolgens ook weer gebruiken bij het verder vormgeven van de afstudeerrichting beroepsonderwijs (bo), iets wat het panel ook graag zou zien.

---

⁵ Een groot aantal van deze aanbevelingen was ook van toepassing op de deeltijdvariant van de opleidingen.

2. Het panel stimuleert de ingezette maatregelen om de gehanteerde rubrics verder te ontwikkelen. Het auditpanel heeft geconstateerd dat beoordelingscriteria soms scherper geformuleerd kunnen worden. Ook mag de weging en de puntentoekening bij enkele toetsen duidelijker.

3. Zorg voor voldoende tussentijdse aansturing/coaching bij afstudeerprojecten. Zoals aangegeven was er ruimte voor verbetering in o.a. de onderbouwing van de gekozen stappen in het onderzoek (diepgang en reflectie; kritische analyse) en de didactisering van de opdrachten. Overigens wordt er gekalibreerd o.l.v. het kenniscentrum om deze begeleiding te verbeteren. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling.

▪ *Frans*

1. Haal een aantal onderwerpen die later in het programma worden behandeld, naar voren in het curriculum, zodat studenten beter voorbereid hun stage in kunnen gaan. Studenten hebben hiervoor goede suggesties gedaan.

2. Ruimte voor verbetering is er in het verder uitwerken van de rubrics. Scherp (waar mogelijk) de rubrics aan. De relevantie en de weging van verschillende deelcriteria of – aspecten kan duidelijker en daarmee de transparantie van de puntentoekening.

3. Zorg voor voldoende tussentijdse aansturing/coaching bij afstudeerprojecten. Zoals aangegeven was er ruimte voor verbetering in o.a. het verantwoordingsvraagstuk van bijvoorbeeld de gekozen literatuur of de genomen stappen in het onderzoek. Overigens wordt er gekalibreerd o.l.v. het kenniscentrum om deze begeleiding te verbeteren. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling.

▪ *Nederlands*

1. Scherp (waar mogelijk) de toetsmatrijzen aan. Ze moeten de leidraad vormen voor nieuwe, geactualiseerde toetsen.

2. Zorg voor voldoende tussentijdse aansturing/coaching bij (soms moeizaam verlopende) afstudeerprojecten. Zoals aangegeven was er bij de minder sterke studenten ruimte voor verbetering in o.a. het kiezen van een passend(er) onderzoeksmethode, (de validiteit van) de gebruikte meetinstrumenten en de verwerking van de resultaten tot conclusies. Overigens wordt er gekalibreerd o.l.v. het kenniscentrum om deze begeleiding te verbeteren. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling.

In onderstaand rapport worden bij de verschillende standaarden de bevindingen van het auditteam met betrekking tot de genoemde aanbevelingen beschreven.

7. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN CLUSTER TALEN ENGELS, DUIJS, FRANS EN NEDERLANDS

7.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteren de tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands voor hun onderwijs, naast de drie bekwaamheidseisen als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven.

Vakspecifieke kennisbasis

De vakspecifieke kennisbasis Engels, respectievelijk Duits, Frans en Nederlands vormt het fundament voor met name de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheidseisen binnen de vier opleidingen.

In 2015-2016 is gestart met de herijking van de Landelijke kennisbasis voor de tweedegraads lerarenopleidingen in de talen voor zowel de inhoud, het niveau en de breedte van de vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Deze herijking is landelijk gevalideerd door het werkveld en externe inhoudelijke deskundigen. De herijkte kennisbasis is in 2018-2019 in gebruik genomen.

De kennisbasis van de vier taalopleidingen kennen vergelijkbare domeinen rondom: Vakdidactiek, Taalvaardigheid, Taalkunde (Engels, Duits, Frans), Taalbeschouwing (Nederlands), Cultuur en Literatuur (Engels, Duits, Frans), Fictie (Nederlands).

Elk domein is weer opgedeeld in subdomeinen met beschrijving van de kennis rondom bijvoorbeeld didactiek van het schoolvak, lees-, schrijf-, luister- en gespreksvaardigheid, taalverwerving, literatuuranalyse, literatuur- en cultuurgeschiedenis.

Leeruitkomsten

Zoals al in de inleiding is vermeld, werken de opleidingen binnen het Cluster Talen nauw samen bij de opzet en inhoud van hun onderwijs. Zij hebben aan de hand van de kennisbasis vak, de bekwaamheidseisen voor leraren en de specifieke eisen aan de talen⁶ een Body of Knowledge and Skills (BoKS) voor het nieuwe vakspecifieke curriculum opgesteld. Op basis van deze BoKS hebben zij vervolgens in gezamenlijkheid Leeruitkomsten (LUKs) geformuleerd.

De opleidingen kennen LUKs voor 'taalvaardigheid', 'taalbeschouwing', 'vakdidactiek', en 'letterkunde/fictie' (Nederlands) en 'cultuur&literatuur' (MVT).

De opleidingen hebben voor hun voltijdvariant expliciet voor LUKs gekozen en niet voor Leerresultaten (LERs) zoals voor het generieke deel van het onderwijs. Daarmee streven de opleidingen ernaar dat er geen grote verschillen ontstaan tussen de voltijd- en de deeltijdvariant. De deeltijdvariant die in het experiment leeruitkomsten participeert werkt

⁶ voor Nederlands de F-niveaus en voor de opleidingen Engels, Duits, Frans (de Moderne Vreemde Talen (MVT)) het Europees Referentiekader (ERK)

conform de eisen aan het experiment standaard met leeruitkomsten. De opleidingen verwachten ook dat zij positieve, waardevolle elementen uit de flexibele deeltijd kunnen toepassen in de voltijdvariant.

Jaarlijks stellen de opleidingen de LUKs bij op basis van evaluatie en feedback van studenten en docenten; bijvoorbeeld tijdens gezamenlijke professionaliseringsbijeenkomsten.

De LUKs kennen een opbouw in drie niveaus: oriëntatie, verdieping en visievorming. (Zie daarover verder standaard 2.)

Eigen profilering/inkleuring

Het auditteam zag de ambities en eigen inkleuring van de Lero (zie generieke rapport) duidelijk terug bij de opleidingen in het Cluster Talen. De opleidingen zetten sterk in op studiesucces, op leren leren, op binding, op het waarderen van verschillen/inclusiviteit en op *practice what you preach*. Daarmee beogen zij studenten succesvol op te leiden tot startbekwame en onderzoekende leraren voor een voortdurend in verandering zijnde omgeving; zowel voor Rotterdam-Zuid aan de ene kant van het spectrum als voor de dorpscholen aan de andere kant daarvan.

Contacten/samenwerking werkveld en vakgenoten

Naast de contacten die er Lero-breed zijn met het werkveld in de opleidingsscholen en met vakgenoten in het Algemeen Directeurenoverleg Educatieve Faculteiten (ADEF), hebben de docenten van het Cluster Talen over de opzet en inhoud van de opleiding overleg met vakgenoten via o.a. 10voordeleraar, het Landelijk Vak Overleg Engels, respectievelijk Duits, Frans, Nederlands. Zij nemen deel aan de landelijk georganiseerde peerreviews en hebben daarnaast op initiatief van het cluster regelmatige feedbacksessies over hun afstudeerproducten met andere hogescholen.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de voltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands geen aanleiding om af te wijken van dit algemene oordeel 'voldoet'.

7.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleidingen (opzet en inhoud van het generieke programma - de Koninklijke Route/ 'Samen opleiden' - onderzoek, ondersteunend en keuzeonderwijs, instroom/doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma

Zoals al onder standaard 1 is beschreven hebben de opleidingen in het Cluster Talen in gezamenlijkheid LUKs geformuleerd voor het nieuwe vakspecifieke curriculum en deze LUKs uitgewerkt in drie niveaus die overeenkomen met de eerste drie studiejaren: i) oriëntatie, ii) verdieping, iii) visievorming.

Het vakspecifieke curriculum van de opleidingen bestaat uit concentrisch opgebouwde leerlijnen: 'taalvaardigheid', 'taalbeschouwing', 'vakdidactiek', 'letterkunde/fictie' (voor de opleiding Nederlands) en cultuur&literatuur (voor de opleidingen MVT).

De opleidingen hebben de LUKs die voor deze onderwerpen/domeinen zijn geformuleerd (zie standaard 1) gekoppeld aan deze leerlijnen. De LUKs zijn leidend voor de invulling, vormgeving en toetsing van de cursussen. Daarmee zorgen de opleidingen voor alignment.

Het auditteam dat kennis heeft genomen van de uitwerking van de LUKs voor de vier opleidingen, heeft geconstateerd dat niet alle LUKs al voldoende onderscheidend zijn voor het niveau 'verdieping' en 'visie'. Tevens zag het auditteam verschillen tussen de opleidingen in de toedeling van bepaalde uitgewerkte LUKs naar de drie niveaus. Daar zouden de betreffende opleidingen nog een volgende slag in moeten maken. Het auditteam beveelt de opleidingen aan daarover ook met elkaar te kalibreren op clusterniveau.

Het auditteam is op basis van de documentatie en de gesprekken tijdens de audit van oordeel dat het programma van de vier opleidingen aan de maat is en de studenten de gelegenheid biedt alle LUKs en LERs te ontwikkelen. Er is veel horizontale en verticale verbinding zichtbaar tussen de leerlijnen, de vakken en ook tussen de docenten die de vakken verzorgen. Er vindt veel kalibratie plaats. De opzet binnen de leerlijnen is goed doordacht.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen met de concentrische opbouw van het nieuwe curriculum de studenten de gelegenheid bieden om zich in stappen te ontwikkelen naar het gewenste niveau. De opbouw biedt ruimte voor het waarderen van verschillen in tijd (tijd om te leren), voor remediëren en profileren. Studenten kunnen zowel versnellen als vertragen in een leerlijn.

De opleidingen laten de taalbeheersingslijn steeds eindigen in periode 3, zodat studenten die dat nodig hebben in onderwijsperiode 4 tijdens de vrije keuzemomenten 'remedials' kunnen volgen en een hertoets kunnen maken. De overige studenten kunnen in periode 4 kiezen voor verdiepende keuzeonderdelen. Het auditteam vindt dit een sterke aanpak.

De opleidingen waarderen de verschillen tussen de studenten ook door studenten in basisklassen te plaatsen waar zij qua niveau bij elkaar passen. Studenten MVT die de taal al op het gewenste niveau beheersen, hoeven de taalbeheersingslessen niet te volgen, maar kunnen direct de toets maken, aldus de docenten die het auditteam sprak. Zij volgen in die tijd andere vakken. Ze kunnen echter nog niet sneller door hun studie heen, zoals dat in de flexibele deeltijd wel mogelijk is.

Ieder studiejaar is er een kleine leerlijn 'Taalbeheersing' (in leerjaar 1 t/m 3 elk jaar één taal cursus) gericht op het ontwikkelen van academische taalvaardigheden. Deze leerlijn is generiek voor de hele Lero. Elke opleiding zorgt daarbij voor aansluiting van de cursusinhoud bij een vakinhoudelijk onderwerp, zodat de studenten de vaardigheden direct kunnen toepassen. Daarnaast zorgen alle docenten voor taalgerichte didactiek in al hun lessen, waardoor de studenten nog vaker kunnen oefenen met de Nederlandse taal. Dit alles draagt bij aan het succesvol kunnen studeren.

Het auditteam vindt het bieden van genoemde flexibiliteit, waarderen van verschillen, maatwerk en taalgerichtheid sterke punten van het curriculum. De opleidingen zorgen daarmee voor studiesucces, het niet (meer) onnodig uitvallen van studenten en het daardoor behouden van studenten voor het beroep van leraar.

De opleidingen in het Cluster Talen zorgen ook voor verbinding tussen de leerlijnen uit het vakspecifieke curriculum en voor verbinding tussen het Samen Opleiden curriculum en het vakspecifieke curriculum. Zoals al in het generieke deel van dit rapport is beschreven is er bij het cluster Talen (nog) een apart docententeam voor de beroepslijn/het Samen Opleiden curriculum. Binnen het cluster is men nu op zoek naar hoe dit team kan worden ingebed in de vakteams. De lijnen tussen de teams zijn kort. Docenten werken binnen de leerlijnen samen in leerlijnteams.

Uit het studenthoofdstuk en het gesprek tijdens de audit is gebleken dat de studenten vinden dat zij in de vakken goed worden voorbereid op de praktijk. Wel is de praktijk vaak weerbarstiger dan wat zij in de opleiding – in de theorielessen bij pedagogiek en vakdidactiek - leren.

De opleidingen Duits en Frans betrekken hun studenten bij het onderwijs via de curriculumdialogen. Dat is een sterk punt, dat de studenten ook waarderen. De docenten van de opleidingen Engels en Nederlands hebben de ambitie dit eveneens te gaan doen. Dat zouden de studenten ook graag willen.

De opleidingen verschillen van elkaar in de producten die de studenten moeten maken voor het onderwijs. Die zijn eigen voor elk vak. Daarnaast gebruiken de docenten MVT in hun eigen lessen de doeltaal als voertaal.

De opleidingen hebben in de periode 2016-2021 een gezamenlijke visie op vakdidactiek geformuleerd. De docenten Duits en Frans bieden de lessen binnen deze lijn samen aan. Zo kunnen de studenten ook met en van elkaar leren.

Het auditteam denkt dat de opleidingen het samen met en van elkaar leren en onderwijs ontwikkelen en aanbieden nog meer kunnen benutten. Zo kennen de opleidingen in de talen een diverse populatie studenten. Het auditteam beveelt de opleidingen aan gebruik te maken van de meerwaarde die hun dat biedt op o.a. het terrein van meertaligheid en (talige) diversiteit. Dat is meer dan alleen de aandacht die de opleidingen nu binnen het eigen curriculum besteden aan cultuur en past goed bij opleidingen in Rotterdam, aldus het auditteam.

Een andere mogelijkheid voor het gebruik van elkaars ideeën zag het auditteam tijdens de 'markt' die de opleidingen tijdens de audit hielden. Bij Taalkunde Nederlands vertelde de docent daarbij over syntaxis gedreven redeneerketens bij de les over grammatica. Het auditteam beveelt de docenten van de opleidingen MVT aan daarover met de docenten Nederlands in gesprek te gaan.

Internationale en interculturele component

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen in het Cluster Talen in hun curriculum op verschillende manieren aandacht besteden aan internationale en interculturele aspecten. Binnen de opleidingen MVT is er aandacht voor de landen en culturen waar deze talen worden gesproken. Zo organiseren studenten Duits bijvoorbeeld in studiejaar 1 en 2 een korte en een lange excursie. Tijdens de dag- en weekexcursies in Duitsland en/of Oostenrijk bezoeken ze een middelbare school in het buitenland, waardoor ze inzicht krijgen in het schoolstelsel ter plaatse. De studenten nemen aan een aantal culturele activiteiten deel en leren de stad/het land kennen.

Studenten Frans ondernemen een culturele en didactische reis. Ze bezoeken verschillende scholen in Frankrijk, gaan in gesprek met Franse leerlingen en studenten, verblijven tijdelijk in een gastgezin en worden daardoor ondergedompeld in de Franse taal en cultuur.

Daarnaast verwachten de opleidingen van de studenten Frans en Duits dat zij een semester naar het buitenland gaan. Dat kan tijdens de minor 'Studie in het Buitenland' in het vierde studiejaar.

Studenten Engels kunnen zowel in het buitenland als thuis hun horizon verbreden. Zo kunnen net als de studenten Duits en Frans kiezen voor de buitenlandminor of meegaan met excursies naar 'the UK'. Daarnaast zet de opleiding in op internationalisering@home door bijvoorbeeld een samenwerkingsproject met een school in Bali bij vakdidactiek en deelname van internationale studenten aan de Engelstalige lessen in het kader van het Tailormade uitwisselingsprogramma.

Studenten Nederlands leren in jaar 1 en 2 over het Internationale Curriculum voor het schoolvak Nederlands. Daarnaast is er een excursie naar een Europees land. Ook ervaren studenten multiculturele perspectieven op het vak Nederlands via de kennismaking met Nederlands als tweede taal (NT2) en door hun betrokkenheid in jaar 2 bij het programma Mentoren op Zuid. (Zie voor dit laatste het generieke rapport.)

Uit het studenthoofdstuk is gebleken dat de informatie over de mogelijkheden voor studie of stage in het buitenland verbetering behoeft. De opleidingen meldden evenwel tijdens de audit dat een buitenlandreis moeilijk te organiseren is; vooral voor een grote(re) opleiding als Engels. Om deze reden, maar ook door de coronapandemie, hebben de opleidingen in het Cluster Talen met elkaar (her)overwogen wat ze eigenlijk wensen te bereiken met internationalisering. Een studie of stage in het buitenland of een excursie naar het buitenland is nog altijd een optie, maar de opleidingen zien meer mogelijkheden; ook via internationalisation@home. De opleidingen hebben inmiddels al meer niet-Nederlandse bronnen in het cursusmateriaal ingebracht. Daarnaast denken ze over het uitnodigen van buitenlandse gastsprekers en uitwisseling van docenten/lerarenopleiders via Erasmus+ Strategic Partnership.

Zoals al in het generieke rapport is vermeld, besteedt de Lero ook expliciet aandacht aan het ontwikkelen van interculturele competenties en vaardigheden. Binnen de opleidingen in het Cluster Talen is er in het onderwijs veel aandacht voor inclusiviteit. Dit komt o.a. tot uiting in het in samenspraak met de studenten herzien van de literatuurlijsten. De opleidingen hebben literatuur toegevoegd van schrijvers met een migratieachtergrond en schrijvers uit andere delen van de wereld.

Ook krijgen de studenten opdrachten die ingaan op de multiculturele omgeving van de scholen. Zo gaf een van de studenten als voorbeeld dat zij een brief moesten schrijven aan ouders om uit te leggen waarom er op de gangen geen Nederlands werd gesproken. Een andere student gaf als voorbeeld dat zij en haar medestudenten een opdracht kregen rondom straatcultuur en kansenongelijkheid en hoe zij daarmee om wilden gaan. Daarbij moesten zij de theorie direct koppelen aan de (school)praktijk.

Het auditteam acht bovenstaande voorbeelden van de internationale en interculturele invulling in het curriculum, passend bij de tweedegraadslerarenopleidingen in de talen.

Studeerbaarheid/studievoortgang

Zoals al uit bovenstaande blijkt, doen de opleidingen er veel aan om studiesucces te bevorderen. Naast de al genoemde concentrische opbouw van het curriculum, de indeling in basisklassen, remediëring en veel aandacht voor taal, is ook studiebegeleiding belangrijk met het oog op de studievoortgang. Elke student krijgt gedurende zijn studie begeleiding van een studieloopbaancoach (SLC'er) en op de stageschool van een werkplekbegeleider (WPB'er) en een instituutsopleider (IO'er). Zoals in het generieke rapport is vermeld, zetten de SLC'ers binnen het Cluster Talen thans in op didactisch coachen. Ook ondersteunen tweedejaars studenten als peercoach de studenten uit het eerste studiejaar.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten van de opleidingen al vanaf de intake zorgen voor binding met de studenten, waarbij zij kijken naar de behoeftes van elke student op zijn studiepad.

Daarnaast hebben de opleidingen drempels die er waren om door te studeren, weggehaald. Zo kenden de opleidingen in het verleden voorwaardelijke toetsen, moesten studenten soms een jaar wachten voor herkansing van een toets of liepen zij vertraging op als ze in het buitenland studeerden. Deze drempels zijn er niet langer, waardoor studenten nominaal kunnen studeren. Ook bieden de opleidingen in de hoofdfase in jaar 3 vakken vaker aan en zijn er grotere onderwijseenheden gekomen van 5 EC in plaats van 2 EC en minder toetsen.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit is gebleken dat al deze interventies ervoor hebben gezorgd dat de uitval is afgenomen. Waar in het verleden bijvoorbeeld rond de 45% uitviel in de eerste twee jaar, is dat momenteel minder dan 30%.

Het is de ambitie van de opleidingen nog meer te differentiëren, zowel aan de 'onderkant' bij de mbo-studenten als aan de 'bovenkant' bij de vwo-studenten.

Onderzoek

Zoals al in het generieke rapport is beschreven, kent het nieuwe curriculum - de Koninklijke route - geen aparte onderzoekslijn. Al vanaf het eerste studiejaar dagen de docenten de studenten uit om op microniveau hun (eigen) onderwijspraktijk te onderzoeken en er kritisch naar te kijken en daarop hun acties te richten. Tijdens de lessen krijgen ze daarvoor van de docenten handvatten aangereikt met betrekking tot de methode(s) die ze daarvoor kunnen inzetten. Dit is ook van toepassing voor het Cluster Talen.

In de afstudeerfase voeren de studenten een vakdidactisch onderzoek uit. Ze kunnen daarbij kiezen voor twee varianten 'Worldcafé' of 'Double loop'. De studenten zijn daarbij ondergebracht in groepjes van ongeveer vijf en worden bij hun onderzoek begeleid door een docent. De onderzoeksdocenten van deze groepjes zijn op hun beurt weer ondergebracht in communities bestaande uit vijf à zes docenten, die worden voorgezeten door een ervaren community-leader. Deze community-leader heeft in eerdere fases meegedaan in pilots rondom het vakdidactisch onderzoek.

(Zie verder standaard 3 bij de paragraaf 'afstuderen'.)

Ondersteunend onderwijs, keuzevakken en minoren

Naast de al hierboven beschreven remediëring - ondersteunend onderwijs - is er ook ruimte voor profilering voor de studenten via keuzevakken in studiejaar 1, 2 en 3 en minoren in jaar 4. In deze profileringsruimte kunnen de studenten zich richten op onderwerpen die van belang zijn om zich als persoon, als docent of juist vakinhoudelijke te profileren en uit te dagen.

Voor studenten talen zijn o.a. de minoren Digitale Didactiek en nieuwe media, Passend Onderwijs en leerlingenzorg, Lesgeven in de grote stad, Werken in het beroepsonderwijs relevant. Studenten Duits en Frans zijn, zoals al is vermeld, verplicht een semester naar het buitenland te gaan voor studie of stage. Ze kunnen hieraan een eigen invulling geven.

Zoals al bij de paragraaf onderzoek is beschreven, kunnen de studenten bij het vakdidactisch onderzoek in de afstudeerfase kiezen uit twee varianten die aansluiten bij hun voorkeur. Voorts kunnen ze kiezen voor twee snelheden waarin ze willen werken aan hun onderzoek: in twee of in drie periodes. (Zie voor het afstuderen verder onder standaard 3.)

Het is de ambitie van de opleidingen om de profileringsmogelijkheden nog verder te verbreden en te verdiepen, zodat de studenten zich al vanaf het begin van de studie kunnen specialiseren en gerichte keuzes kunnen maken voor bijvoorbeeld lesgeven in het mbo of op een school met tweetalig onderwijs (tto).

De opleiding in coronatijd

Uit de documentatie en de gesprekken is gebleken, dat de opleidingen ervoor hebben gezorgd dat het onderwijs zoveel mogelijk is doorgedaan. Het concentrisch opgebouwde curriculum van de talenopleidingen heeft geholpen in het geval de studenten (enige) vertraging hadden opgelopen. Ook boden de opleidingen de studenten de mogelijkheid om bijvoorbeeld hun stage op niveau 1 alsnog te doen, maar dan meteen op een niveau hoger als dat lukte.

Als gevolg van de coronacrisis heeft ook het online onderwijs in de voltijdopleidingen via MS Teams en onderwijsleeromgeving Moodle een vlucht genomen. Het Cluster Talen heeft deze (snelle) transitie mede mogelijk gemaakt door een ervaren collega op dit gebied te positioneren als vraagbaak voor collega's. Dit is geëvolueerd naar Talenwerkgroep (TWG) - ICTO coaches, waarmee het ICT-onderwijs, nog meer dan voorheen, een pijler van het talenonderwijs is geworden.

Ook heeft de hogeschool tijdens de lockdown mogelijkheden geboden om studenten onder begeleiding op locatie te laten studeren. Een voorbeeld hiervan is het project 'Studiemaatjes' waarbij studenten in kleine leergroepen samen studeerden, eventueel onder begeleiding van een peercoach.

De opleidingen willen nu vaker bewust on- en offline ontmoetingen laten afwisselen. De docenten hebben ervaren dat online goed werkt voor snelle onderlinge afstemming en individuele gesprekken. De docenten meldden dat de coronatijd een boost heeft gegeven aan online onderwijs. Het is de ambitie van de docenten om nu hun pedagogische en didactische kwaliteit online nog verder te versterken.

Personeel

Uit de documentatie en uit de gesprekken blijkt dat de opleidingen van het Cluster Talen worden verzorgd door vakinhoudelijk deskundige, energieke en ontwikkelingsgerichte docenten. De docenten worden door de studenten erg gewaardeerd. 'Ze stralen liefde uit voor hun vak, zijn ambassadeurs van de taal en een voorbeeld voor de studenten in het gebruik van doeltaal-voertaal', aldus de studenten die het auditteam sprak. Ze passen het principe van 'teach what you preach' veelvuldig toe en attenderen de studenten daar expliciet op in hun lessen door te zeggen: 'zie je wat ik nu doe?'

De docenten worden binnen het Cluster Talen breed ingezet. Dat betekent dat zij naast het lesgeven vanuit de eigen vakinhoudelijke expertise ook meedoen als onder andere SLC'er, IO'er, afstudeerbegeleider en/of (vak)didacticus. De studenten schrijven in het studenthoofdstuk dat het docententeam dat binnen het Cluster Talen samen optrekt de kracht is van de opleidingen. Ze vinden het docententeam divers. Sommige docenten zijn echt specialist op het gebied van taal, andere zijn een sterke specialist op het gebied van het beroep/de school, aldus de studenten

Het grootste deel van het docententeam heeft een mastergraad behaald en tevens een eerste of tweedegraads onderwijsbevoegdheid. Docenten die nog niet over een lesbevoegdheid beschikken volgen een cursus Basistraining Didactische Bevoegdheid (BDB). Zoals al in het generieke rapport is vermeld, is er veel aandacht voor professionalisering. Dat geldt ook voor de docenten van het Cluster Talen. Als speerpunten hebben de docenten geformuleerd dat zij zich nu verder willen professionaliseren in digitale didactiek, onderwijsontwikkeling ten aanzien van onder andere het werken met leeruitkomsten en formatief handelen.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten met elkaar onderzoeksmatig te werk gaan bij veranderingen en nieuwe ontwikkelingen. Daarmee beogen ze tevens de (eigen) onderwijspraktijk te verbeteren. Dat is eveneens een sterk punt.

Zoals al in de paragraaf 'onderzoek' is vermeld, werken de docenten in communities waarin ze ook weer met en van elkaar leren.

Tijdens de audit is ook aandacht besteed aan de werkdruk van de docenten uit het Cluster Talen o.a. in verband met de flexibiliteit, het maatwerk en alle begeleiding die ze de studenten bieden. De docenten meldden desgevraagd dat zij vaste momenten inroosteren voor begeleiding. Dat geeft structuur. Doordat ze elkaar goed kennen, zijn de lijnen kort. Dat vergemakkelijkt onderling overleg. De nauwe samenwerking geeft hen tevens het gevoel dat ze er niet alleen voor staan. Ook zorgen ze voor het vormen van groepjes docenten die zich buigen over dezelfde type vragen. Bij het begeleiden van het afstuderen kunnen ze kiezen voor hetzij 'Worldcafé' hetzij 'Double Loop'.

Het auditteam beveelt de docenten desalniettemin aan goed op hun werkdruk te blijven letten.

Opleidings specifieke voorzieningen

Op de locatie Museumpark beschikt het Cluster Talen over voldoende leslokalen en zijn er diverse open plekken waar studenten (samen) kunnen werken en leren. De docenten hebben samen een open kantoortuin ingericht - de zogenoemde 'Talentuin' - waar ze elkaar ontmoeten, samenwerken, kalibreren en met en van elkaar leren. Op die plek weten de studenten de docenten ook goed te vinden.

In de deeltijdvariant die participeert in het experiment leeruitkomsten maakt het Cluster Talen sinds 2018 gebruik van Moodle als elektronische leeromgeving. Met ingang van leerjaar 2021-2022 maakt het Cluster Talen ook met de voltijdvariant een overstap naar Moodle vanwege de voordelen die deze omgeving biedt.

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel, dat de voltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen in het Cluster Talen worden verzorgd door vakinhoudelijk deskundige, energieke en ontwikkelingsgerichte docenten. IvL/de opleidingen besteden veel aandacht aan professionalisering. Hogeschoolhoofddocenten voeren samen met lectoren onderzoek uit en docenten van het Cluster Talen gaan onderzoeksmatig te werk met elkaar bij veranderingen en nieuwe ontwikkelingen.

Voor nieuwe docenten is er een stevig driejarig scholingsprogramma (inwerktraject). De studenten waarderen hun docenten zeer. Zij zijn ambassadeurs voor de taal en een voorbeeld voor de studenten.

In het generieke deel krijgen de studenten beroepsvoorbereidende lessen. Daarin komt de generieke kennisbasis aan bod. Door de docenten die het generieke curriculum verzorgen onder te brengen bij de clusters zorgt de opleiding voor een verbinding tussen het beroepsvoorbereidende deel met het vakspecifieke deel en met het werkplekleren.

In de vakgeoriënteerde leerlijnen ontwikkelen de studenten ook de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om in de scholen lessen Engels, respectievelijk Duits, Frans, Nederlands te kunnen geven. Sterk punt is de concentrische opbouw van de leerlijnen die het studenten mogelijk maakt om aan de hand van de LUKs op drie verschillende niveaus zich in stappen te ontwikkelen naar het gewenste niveau.

De opleiding bedt het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het doen van onderzoek in in de lessen pedagogiek en didactiek, waarbij de studenten gebruik maken van de CIMO⁷-logica. De studenten zijn hier evenals de docenten tevreden over en vinden CIMO een praktische, stap-voor-stap denk- en werkmethode.

Het werkplekleren heeft een centrale positie in de opleidingen. De Lero werkt in het Samen Opleiden nauw samen met veertien opleidingsscholen. Nagenoeg alle voltijdstudenten en een groot aantal deeltijdstudenten lopen hier hun stages. Op elke opleidingsschool is een goede begeleidingsstructuur opgezet met getrainde WPB'ers, SO'ers en vanuit de Lero IO'ers. Het samen leren en werken op een opleidingsschool acht het auditteam van grote meerwaarde. De

---

⁷ CIMO staat voor: Context – Interventie – Mechanisme - Outcome

scholen organiseren zogenoemde transferbijeekkomsten met relevante, actuele thema's en/of intervisie. Het aanbod mag nog wel meer gelijkgetrokken worden voor alle studenten. Ook maken alle studenten tijdens hun studie minimaal een periode kennis met het mbo. Dat is een sterk punt.

De opleidingen zorgen er in de lessen en tijdens het werkplekleren voor dat de studenten hun internationale en interculturele competenties kunnen ontwikkelen. Er is aandacht voor het omgaan met diversiteit, het bieden van gelijke kansen en racisme. Daarnaast besteden de opleidingen MVT expliciet aandacht aan kennismaking met het land en de cultuur en verwachten de opleidingen Duits en Frans van hun studenten dat zij een semester in het buitenland te verblijven voor studie of stage. De opleidingen overdenken thans de invulling van internationalisering en (meer) mogelijkheden voor internationalisation@home.

Sterke punten zijn voorts de aandacht die de opleidingen besteden aan studiesucces en aan het behouden van de studenten voor de opleiding - en dus voor het beroep van leraar - door de focus op binding, de inzet van peercoaches, didactisch coachen, indeling in basisklassen, ondersteunend onderwijs, taalgericht onderwijs en het bieden van voldoende en passende stageplekken.

Er zijn voldoende mogelijkheden voor eigen invulling van de studie via keuzevakken en minoren.

De huisvesting, de generieke en vakspecifieke materiële voorzieningen en de informatievoorziening zijn op orde en werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige docententeam, komt het auditteam tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 2 voor de voltijdvariant van de tweedegraadslerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands van IvL.

7.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleidingen uit het Cluster Talen het IvL Toetskader in hun gezamenlijk toetsplan en toetsprogramma op opleidingsniveau hebben geconcretiseerd. In dit plan hebben zij duidelijk beschreven wat de doelstellingen en de specifieke uitgangspunten zijn van hun toetsprogramma.

Zoals al onder standaard 2 is beschreven kent het curriculum van de opleidingen in het Cluster Talen een concentrische opbouw. De toetsen sluiten hier met een concentrische opbouw op aan. Dit maakt het mogelijk dat studenten die de LUKs op een hoger niveau aantonen, automatisch de LUKs op een lager niveau aantonen. In de stage is dat nu al mogelijk en de opleidingen breiden deze mogelijkheid uit naar andere leerlijnen.

In de cursussen staan alleen nog de bijbehorende LUKs centraal. Zo wordt vocabulaire bij de moderne vreemde talen bijvoorbeeld niet meer los summatief getoetst.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum hebben de docenten van de opleidingen ook veel aandacht besteed aan (het in praktijk brengen van) formatief evalueren om studenten inzicht te geven in de eigen ontwikkeling als voorbereiding op het summatief toetsen. In het nieuwe curriculum is er veelal één summatieve toets per onderwijseenheid van 5 EC. Tevens hebben de opleidingen gezorgd voor een evenwichtige verdeling van de toetsen over het studiejaar, zodat er geen/minder piekbelasting is voor studenten en ook voor docenten.

Binnen het Cluster Talen is – net als bij de andere opleidingen binnen de Lero - de transitie ingezet om meer en breder te beoordelen op een holistische manier en niet meer - zoals voorheen - naar allerlei details te vragen in een toets. Hier en daar werken de opleidingen in het Cluster Talen al met zogenoemde 'single-column-rubrics' om assessoren de vrijheid te geven zelf feedback te verwoorden in plaats van af te gaan op voorgeschreven beoordelingen die geen ruimte meer bieden voor een bredere formulering. De docenten zijn met elkaar in gesprek over het vinden van een steeds betere balans in het geven van goede, kwalitatieve feedback en de tijdsinvestering die dat van hen vraagt. Het auditteam acht het met het oog op formatief evalueren en holistisch beoordelen essentieel dat de docenten ervoor zorgen dat de feedback, feedup en feedforward de studenten goed helpt om inzicht te krijgen in de eigen ontwikkeling.

Uit de documentatie blijkt dat de opleidingen op verschillende manieren zorgen voor een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier van toetsen en beoordelen. Elke toets komt in de samenwerking tussen minimaal twee docenten tot stand; conform het uitgangspunt van het zogenoemde vierogenprincipe. De docenten stellen samen rubrics op en bepalen tevens de cesuur. Tijdens de ontwikkeling vragen zij feedback van collega's. Tevens kunnen zij de expertise inroepen van de toetscommissie (zie het generieke rapport) en de afdeling Onderwijs&Kwaliteit. Veel toetsen of assessments zijn een combinatie van verschillende toetsvormen, zoals een presentatie in combinatie met een verslag of een product of een onderzoek met verslaglegging gevolgd door een criteriumgericht interview.

Het auditteam heeft ook zelf naar een steekproef van toetsen gekeken en acht deze relevant en passend bij de LUKs. Het auditteam zag een mooie mix van toetsen.

Toetsen in coronatijd

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat alle toetsen in de coronatijd zijn doorgegaan. De opleidingen hebben sommige toetsen aangepast, van bijvoorbeeld een schriftelijke toets naar een mondelinge. De opleidingen hebben de kwaliteit steeds geborgd, door intensieve samenwerking tussen de cursusbeheerder, de leidinggevende, de toetscommissie en de examencommissie.

De studenten die het auditteam sprak, meldden wel dat er voor de coronatijd meer variatie was in de toetsen. Ze kregen nu vaak de opdracht om een verslag te schrijven. Dat is niet moeilijker of gemakkelijker, aldus de studenten in het studenthoofdstuk, maar het kost wel meer tijd.

Afstuderen

Zoals al in het generieke rapport is beschreven bestaan de ijkpunten om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen uit: i) de Landelijk Kennisbasistoets (LKT), ii) het vakdidactisch onderzoek en iii) het afstuderen startbekwaam. Het vakdidactisch afstudeeronderzoek wordt per cluster/ opleiding vormgegeven. Daarin toetsen de opleidingen twee leeruitkomsten die toezien op het professioneel handelen van de student.

i) LKT: de studenten van de vier lerarenopleidingen talen leggen in het derde of vierde studiejaar de (externe) LKT af. De LKT wordt voor de moderne vreemde talen aangevuld met een extern afgenomen taaltoets:

- Engels: (C2) Cambridge Proficiency, afgenomen via officiële British Council toetsen;
- Frans: De TCF (B2+-niveau) Franse taaltest via het uitvoerend orgaan France Education International;
- Duits: externe toetsing (C1) in samenwerking met andere tweedegraads lerarenopleidingen Duits en het Goethe Instituut Nederlande.

Studenten moeten voor de LKT en de taaltoetsen een voldoende hebben behaald alvorens zij hun diploma krijgen.

ii) vakdidactisch onderzoek: Voor het vakdidactisch onderzoek kan de student kiezen uit twee varianten: 'Worldcafé' en 'Double Loop'. Daarnaast zijn er twee tijdspaden: versneld (twee onderwijsperiodes) of regulier (drie onderwijsperiodes). De opleidingsteams delen de studenten in op tempo.

In de Worldcafé-variant kiest en verheldert de student zelf een eigen vakdidactisch praktijkvraagstuk; een vraagstuk waar hij zelf en/of zijn vakgroep tegenaan loopt. Dit doet hij samen met zijn leerlingen (en eventueel collega's) op de school. Op basis van de analyse van het vraagstuk maakt de student een prototype, voert dit uit, verzamelt gegevens over de werking, en reflecteert op de opbrengsten van de nieuwe aanpak.

In de 'Double-loop'-variant maakt de student een keuze uit een aanbod van artikelen, waarin een aanpak voor een bepaald vakdidactisch praktijkvraagstuk wordt besproken. Deze aanpak vertaalt de student naar zijn eigen onderwijscontext. Vervolgens doorloopt de student tweemaal een cyclus van het uitproberen, onderzoeken en bijstellen van zijn aanpak. Het geeft de student de mogelijkheid om het prototype grondig aan te scherpen op basis van praktijkervaringen.

Bij beide varianten schrijft de student een onderzoeksverslag: een zogenoemd learning-portfolio en als eindwerk een artikel. De beoordelaars gebruiken bij de beoordeling van beide varianten dezelfde rubrics. Door deze twee varianten aan te bieden, wil de Lero differentiëren, d.w.z. verschillen waarderen en dus beter aansluiten bij de leerstijl en -voorkeur van studenten.

Twee beoordelaars beoordelen onafhankelijk van elkaar het artikel. Na een voldoende beoordeling, presenteert de student zijn onderzoek. Dat gebeurde tot nu toe op de Lero, maar vanaf dit studiejaar 2021-2022 verplaatst de presentatie zich naar de scholen. Zodoende kan het eigen team/kunnen de vakdocenten op de scholen er ook kennis van nemen. Dat acht het auditteam een goed initiatief.

De beide beoordelaars geven ook een oordeel over de presentatie.

Het auditteam is te spreken over de nieuwe richting die de Lero/de opleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands zijn ingeslagen met het afstuderen met een vakdidactisch onderzoek in twee vormen die passen bij de eigen voorkeur/ambities van de student en de afsluiting in de vorm van een artikel. Het auditteam ziet, net als de opleidingen de kans dat de studenten door middel van dit type praktijkonderzoek betere leraren worden. Het auditteam heeft echter op basis van zijn eigen waarneming van de artikelen nog een aantal vragen bij de status van dit eindwerk en de mogelijkheid om aan de hand van dit artikel te beoordelen of de student de beoogde LERs op het gewenst niveau heeft gerealiseerd. (Zie standaard 4.)

(Zie voor het afstuderen startbekwaam het generieke gedeelte van dit rapport.)

Weging en Oordeel: voldoet

De tweedegraads lerarenopleidingen in het Cluster Talen hebben met het IvL-Toetskader en het daarvan afgeleide toetsplan en met het toetsprogramma, beoordelingsrubrics en bepaling van de cesuur hun toetsstelsel goed op orde. De opleidingen toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde bekwaamheidseisen en daarvan afgeleide LERs en LUKs hebben bereikt. Met haar uitgangspunten rondom formatief evalueren en meer holistisch beoordelen sluit de Lero aan bij actuele ontwikkelingen in het onderwijs. Sterk punt van de opleidingen in het Cluster Talen is het concentrisch opbouwen van de toetsen.

IvL zorgt voor adequate professionalisering van de docenten op het gebied van toetsen en beoordelen.

De examencommissie en de verschillende toetscommissies spelen een centrale rol bij de borging van het eindniveau. Het auditteam acht hen taakvolwassen. De commissies staan aantoonbaar boven de stof en borgen de kwaliteit van het toetsen en beoordelen – de PDCA-cyclus – nauwgezet.

De examencommissie is nauw betrokken (geweest) bij het sinds 2019 ingezette nieuwe afstuderen. Het is belangrijk dat de examencommissie monitort of de studenten in de eindwerken de beoogde LERs en LUKs daadwerkelijk aantonen.

De kwaliteit van de toetsing in coronatijd is door alle betrokkenen goed bewaakt.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande positieve punten tot het oordeel 'voldoet' voor deze standaard voor de voltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands van IvL.

7.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of vervolgopleiding functioneren

Reeds in het generieke rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands. Veel studenten krijgen al voordat zij afstuderen of direct na afstuderen een baan aangeboden.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel voor de voltijdvariant en het panel van het experiment leeruitkomsten voor de deeltijdvariant hebben in totaal van acht studenten van de opleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands eindwerken bestudeerd van het vernieuwde afstudeertraject uit 2019-2020 en 2020-2021, verdeeld over de voltijdvariant (inclusief de kopopleidingen) en deeltijdvariant met - waar van toepassing - een spreiding in cijfers. Van drie studenten (twee voltijd en een deeltijd) van elke opleiding bestudeerde het auditteam het volledige dossier bestaande uit de eindwerken vakdidactisch onderzoek en afstuderen startbekwaam. Van de overige studenten bestudeerde het auditteam alleen het eindwerk behorende bij het vakdidactisch onderzoek.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in de verschillende eindwerken hebben aangetoond dat zij beschikken over het niveau dat van een startende tweedegraads leraar Engels, respectievelijk Duits, Frans, Nederlands mag worden verwacht.

De studenten voerden kleine onderzoeken uit in hun eigen schoolpraktijk. De onderwerpen waren actueel en relevant, zoals vmbo en spreekvaardigheid, spreekangst in het vreemde talenonderwijs, gebruik van vlogs als middel om vloeiendheid te verbeteren, al tekenend Frans leren, zelfstandig formuleren van zinnen om de spreekvaardigheid in het Duits te bevorderen, spelonderwijs groeien in schrijfvaardigheid.

Afhankelijk van de keuze voor 'Worldcafé' of 'Double Loop' probeerden de studenten hetgeen ze als mogelijke oplossing hadden gevonden een of tweemaal uit met de leerlingen in hun klas/school. Daarover schreven zij vervolgens hun artikel. Het auditteam vond het mooi te horen tijdens de audit dat de studenten deze artikelen nu kunnen plaatsen in het Cluster Talen Magazine; een nieuw magazine gemaakt door en voor docenten en studenten van de Lero en ook bestemd voor leraren talen op de scholen. Ook werd het artikel van sommige studenten in Levende Talen Magazine (LTM)⁸ gepubliceerd.

Zoals al onder standaard 3 is vermeld, heeft het auditteam op basis van zijn eigen waarneming nog een aantal vragen bij de status van het eindwerk vakdidactisch onderzoek en de mogelijkheid om aan de hand van het artikel te beoordelen of de student de beoogde LERs op het gewenste niveau heeft gerealiseerd. Het artikel op zich gaf het auditteam niet in alle gevallen goed zicht op het onderzoekend vermogen van de student en op de LERs die de opleidingen in dit eindwerk willen beoordelen. Daarvoor moest het auditteam ook kennisnemen van het onderliggende onderzoeksverslag: het zogenoemde learning-portfolio. Op basis van het artikel én het learning portfolio kwam het auditteam tot een oordeel 'voldoende' tot 'goed' voor alle studenten. Het auditteam adviseert de opleidingen scherper te formuleren welke eisen zij

⁸ LTM: een onafhankelijk, praktijkgericht en journalistiek tijdschrift, uitgegeven door Levende Talen. LTM richt zich in het Nederlands tot talen docenten en alle anderen die beroepshalve of persoonlijk belang stellen in het talenonderwijs.

stellen aan het artikel en aan het learning-portfolio en te bepalen welke status beide werken hebben en wat zij in ieder van deze werken wensen te beoordelen. In het learning-portfolio zag het auditteam namelijk ook veel (peer)review die van aanvullende waarde bleek te zijn voor het begrijpen wat de student in de praktijk had gedaan en onderzocht. Het auditteam beveelt de opleidingen aan na te gaan of die informatie wordt/moet worden meegewogen door de examinatoren.

In de portfolio's startbekwaam met daarin opgenomen bewijsmaterialen zoals gegeven lessen, lessenseries en andere uitgevoerde activiteiten in de school en reflecties van de student daarop, hebben de studenten aangetoond dat zij de beoogde LERs op het niveau van een startbekwaam leraar Engels, respectievelijk Duits, Frans, Nederlands hebben gerealiseerd. Het auditteam had geen enkele twijfel over het eindniveau van de studenten. Wel wenst het auditteam een kanttekening te maken bij de opzet en leesbaarheid van de portfolio's die het inszag. Veel portfolio's kwamen wat rommelig over. Veelal startte het dossier met tal van cijferlijsten en bevatte het soms ook teveel – in de ogen van het auditteam – niet relevante stukken. Dat maakte het voor de lezer – i.c. de auditor – niet altijd eenvoudig om tot de kern van hetgeen de student wil en moet aantonen, te komen. Het auditteam beveelt de opleidingen aan voor de opzet en inhoud heldere richtlijnen op te stellen zodat er een betere, andere ordening ontstaat die de leesbaarheid van het portfolio ten goede komt.

Weging en Oordeel: voldoet

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken 'vakdidactisch onderzoek' en 'afstuderen startbekwaam' hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de bekwaamheden van een startbekwaam tweedegraads leraar Engels, respectievelijk Duits, Frans, Nederlands. Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten. Tevens hebben de studenten Engels, Duits en Frans de externe toets op minimaal niveau C1 (Engels, Duits)/ B2+ (Frans) behaald.

Het auditteam beoordeelde alle eindwerken met minimaal een voldoende.

In de artikelen over het vakdidactisch onderzoek hebben de studenten aangetoond dat zij op basis van hun verlegenheidsvraag/probleemstelling over het algemeen een duidelijke onderzoeksvraag hebben geformuleerd, die zij met behulp van verschillende methoden nader hebben onderzocht en in de eigen praktijk hebben uitgetoet. Het auditteam beoordeelt de gekozen onderzoeksonderwerpen als relevant voor de betreffende vakken.

Bij sommige studenten was het evenwel nodig voor het auditteam om naast het artikel ook kennis te nemen van het onderliggende learning portfolio om het gerealiseerde niveau van de student goed te kunnen beoordelen. Verheldering in de verhouding tussen het artikel en het learning portfolio in het beoordelen van het gerealiseerde niveau is nog een aandachtspunt voor de Lero.

In de eindwerken 'afstuderen startbekwaam' hebben de studenten op basis van bewijzen aangetoond dat zij de beoogde LERs hebben gerealiseerd.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden voldoende aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren. Met name de innovatieve leraar die een onderzoekende houding heeft, werd als kenmerk genoemd.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande tot het oordeel 'voldoet' voor de voltijdvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands van IvL.

8. ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS, DUIITS, FRANS, NEDERLANDS

De vakinhoudelijk deskundige, energieke en ontwikkelingsgerichte docenten zorgen er samen met de opleidingsscholen voor dat zij innovatieve leraren met een onderzoekende houding opleiden voor zowel de dorpen als voor de grote stad. Door het concentrisch opgebouwde curriculum, de aandacht voor taal en de ruimte voor ondersteunend onderwijs, profilering en binding, zorgen de opleidingen in het Cluster Talen ervoor dat steeds meer studenten behouden blijven voor het beroep van leraar.

De studenten waarderen hun docenten zeer. Zij stralen liefde uit voor hun vak, zijn ambassadeurs voor de taal en een voorbeeld voor de studenten.

Het auditteam is van oordeel dat de voltijdvarianten van de tweedegraads lerarenopleidingen Engels, Duits, Frans en Nederlands van Instituut voor Leraren van Hogeschool Rotterdam voldoen aan de vier standaarden van de NVAO. Het eindoordeel luidt daarom 'positief'.

9. AANBEVELINGEN ENGELS, DUIITS, FRANS EN NEDERLANDS

- Maak nog een volgende slag in het formuleren van de LUKs voor de niveaus 'verdieping' en 'visievorming', zodat ze nog duidelijker onderscheidend zijn van elkaar in niveau. Kalibreer daarover met elkaar binnen het Cluster Talen.
- Zorg voor duidelijke(re) informatie over de mogelijkheden voor studie of stage in het buitenland.
- De tweedegraads lerarenopleidingen talen kennen een diverse populatie studenten. Maak gebruik van de meerwaarde die dat de opleidingen biedt op o.a. het terrein van meertaligheid.
- Zorg voor nog meer onderlinge uitwisseling over de invulling van de leerlijnen en maak gebruik van elkaars ideeën, bijvoorbeeld over het aanbieden van grammaticaonderwijs en de redeneerlijn die daaraan is gekoppeld.
- Formuleer welke eisen de opleidingen stellen aan het artikel en wat de opleidingen in dit werk beoordelen/ willen beoordelen. Betrek hier de visie op onderzoek bij.
- Stel voor de opzet en inhoud van het portfolio heldere richtlijnen op zodat er een betere, andere ordening ontstaat, die niet alleen de leesbaarheid maar ook de betekenis voor de ontwikkeling van de student van het portfolio ten goede komt.

BIJLAGE I   Scoretabellen

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam opleiding tot leraar vo 2^e graad Engels voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam opleiding tot leraar vo 2^e graad Duits voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam opleiding tot leraar vo 2^e graad Frans voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Rotterdam opleiding tot leraar vo 2^e graad Nederlands voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleidingen tot leraar voorgezet onderwijs van de tweede graad en Associate degree onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs – Hogeschool Rotterdam – 12 t/m 14 oktober 2021

Dinsdag 12 oktober 2021 Samen Opleiden/Generiek		
Tijd	Onderwerp(en)	Gesprekspartner(s)
08.00-08.45	Vooroverleg panel	Kernpanel en secretarissen
08.45-09.00	Ontvangst door directie en onderwijsmanager Samen Opleiden	<ul style="list-style-type: none"> o Directeur IVL o Manager Samen Opleiden o Onderwijsmanagers Exact o Onderwijsmanagers Talen o Onderwijsmanagers M&M
09.00-09.40	<ul style="list-style-type: none"> - Management: In beeld brengen welke ontwikkelingen zijn doorlopen: <ul style="list-style-type: none"> • Generieke deel van het curriculum • De verschillende routes naar leraarschap • Samen Opleiden en relatie beroepenveld • Pedagogiek/ didactiek/ professionaliseren 	
09.40-09.45	- Introductie markt	
09.45-10.15	Marktopstelling met diverse thema's. In elke hoek van het lokaal een thema (bemand door een docent en student, opleidingsschool):	<ul style="list-style-type: none"> o Directeur IVL o Manager Samen Opleiden o Onderwijsmanagers Exact o Onderwijsmanagers Talen o Onderwijsmanagers M&M
10.15-10.30	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rotterdam connectie: Mentoren op Zuid, Kopopleiding, Statushouders 2. Studiesucces: Grip op Studiesucces en de begeleiding van langstudeerders <p>Koffie</p>	Extra bij de markt: Docenten, Student Statushouders voor de Klas, Student Kopopleiding, MoZ, Adviseur GOS, Peercoach GOS, School coördinatoren OSR, Programmamanagers OSH en Studenten OSH
10.30-11.00	<ol style="list-style-type: none"> 3. Professionalisering docenten: Inwerktraject nieuwe docenten en Didactisch coachen. 4. Samen Opleiden: De samenwerking met de opleidingsscholen uitgelicht. 	
11.00-11.15	Pauze	
11.15-11.45	Examencommissie en toetscommissie over toetsen en gerealiseerd eindniveau (VT, DT en Kopopleiding).	<ul style="list-style-type: none"> o Voorzitter Examencommissie IvL o Voorzitter Toetscommissie Cluster Talen en Lid Examencommissie o Leden Examencommissie o Voorzitter Toetscommissie Cluster Exact en Lid Examencommissie o Voorzitter Toetscommissie Breed en Bijzonder
11.45-12.15	Examencommissie en toetscommissie over toetsen en gerealiseerd eindniveau Flexopleidingen (Talen en TBO)	
12.15-13.00	Lunch	
13.00-13.45	Lectoren en hoofddocenten over de onderzoekslijn	<ul style="list-style-type: none"> o Hoofddocent Cluster Exact o Hoofddocent Cluster Talen o Lector Pedagogiek o Lector Didactiek o Hoofddocent Cluster M&M o Docent onderzoekers
13.45-14.30	Docenten over de ontwikkeling van het nieuwe Generieke Curriculum	<ul style="list-style-type: none"> o Manager Samen Opleiden o Docenten Didactiek o Docenten Pedagogiek o Docenten Professioneel handelen & Werkplaatsen/Werkplekieren o Docent Werkplekieren en Leerresultaten
14.30-14.45	Pauze	

Dinsdag 12 oktober 2021 Samen Opleiden/Generiek		
Tijd	Onderwerp(en)	Gesprekspartner(s)
14.45-15.45	Gesprek met partners uit de opleidingsscholen	<ul style="list-style-type: none"> o Manager Samen Opleiden o Directeur ZAOS, regiegroep IVL o Voorzitter stuurgroep HOS, regiegroep IVL o Projectleider SCOOL, regiegroep IVL o Programmaleider NOD, 4OLS en OSR o Programmaleider OSR o Schoolcoördinator en schoolopleider 's-Gravendreefcollege o Clustercoördinator RPO o Werkplekbegeleider OSR, alumnus o Instituutsopleider OSR/stagecoördinator Niveau 3 o Instituutsopleider RPO/ontwikkelaar ict in het generieke curriculum o Regiocoördinator OSR
15.45-16.00	Pauze	
16.00-16.45	Studenten	<ul style="list-style-type: none"> o Niveau 2, OSR o Niveau 2, RPO o Niveau 4, ZAOS o Niveau 2, RPO o Niveau 4, HOS o Niveau 3, 4OLS o Startende leraar, OSR, afgestudeerd 2021
16.45-17.00	Na-overleg	Kernpanel en secretarissen

Woensdag 13 oktober 2021 Cluster Talen		
Tijd	Onderwerp(en)	Gesprekspartner(s)
08.00-08.30	Vooroverleg panel	Panel en secretaris
08.30-09.00	Ontvangst en presentatie Cluster Talen door onderwijsmanagers en vakgroepcoördinatoren	<ul style="list-style-type: none"> o Onderwijsmanagers o Vakgroepcoördinatoren
09.00-10.00	Markt waar alle opleidingen Cluster Talen vertegenwoordigd zijn	Team cluster Talen voltijd
10.00-10.15	Pauze	
10.15-11.45	Docenten Cluster Talen	<ul style="list-style-type: none"> o Docent Leerlijn vakdidactiek MVT o Docent Leerlijn vakdidactiek Nederlands o Docent Leerlijn Cultuur en Leerlijn Taalvaardigheid o Docent Leerlijn didactiek o Docent Leerlijn pedagogiek o Docent Hoofddocent / praktijk(gericht) onderzoek o Docent Leerlijn (vak)didactiek o Docent Talenwerkgroep stage, leren, werken
10.45-12.15	Studenten Cluster Talen	<ul style="list-style-type: none"> o Student jaar 3, Nederlands o Student jaar 4, Nederlands o Student jaar 3, Duits o Student jaar 3, Frans o Student jaar 4, Frans o Student jaar 3, Engels o Student jaar 3, Engels o Student jaar 3, Engels
12.15-12.45	Lunch	
12.45-13.15	Materiaal inzien Cluster Talen	Panel en secretaris
14.30-15.00	Na overleg Cluster Talen	Panel en secretaris

Woensdag 13 oktober 2021 Cluster M&M en Exact: Geschiedenis/ Biologie/ Maatschappijleer		
Tijd	Onderwerp(en)	Gesprekspartner(s)
08.00-08.30	Vooroverleg panel	Panel en secretaris
08.30-09.00	Ontvangst en presentatie Cluster M&M door onderwijsmanagers en vakgroepcoördinatoren	<ul style="list-style-type: none"> o Onderwijsmanagers o Vakgroepcoördinatoren

Woensdag 13 oktober 2021			
Cluster M&M en Exact: Geschiedenis/ Biologie/ Maatschappijleer			
Tijd	Onderwerp(en)		Gesprekspartner(s)
09.00-10.00	Docenten Geschiedenis		<ul style="list-style-type: none"> ○ Vakgroepcoördinator/ Coördinator Samen Opleiden/ Instituutsopleider/ Ontwikkelaar en Docent Generiek, Samen Opleiden/ SLC jaar 2 ○ Coördinator SKC /Coördinator Introductie/ Vakinhoudelijk & Vakdidactiek/ Instituutsopleider/ SLC jaar 1 ○ Ontwikkelaar en Coördinator Geschiedenis Nederlands/ Vakinhoudelijk & Vakdidactiek, Instituutsopleider/ SLC jaar 1 en jaar 4 ○ Begeleider langstudeerders/ Afstudeercoördinator /Lid Toetscommissie Breed en Bijzonder/Vakinhoudelijk & Vakdidactiek/Instituutsopleider/ SLC jaar 4 ○ Minorcoördinator Digitale Didactiek/ ○ Generieke Vakken/Vakinhoudelijk & Vakdidactiek/ SLC jaar 2
10.00-10.15	Pauze		
10.15-11.15	Studenten Geschiedenis		<ul style="list-style-type: none"> ○ Student Geschiedenis-Nederlands, Voltijd, jaar 1 ○ Student Voltijd, jaar 1 ○ Student Voltijd, jaar 2 ○ Student Voltijd, jaar 3 ○ Student Voltijd, jaar 3 ○ Student Voltijd, jaar 4 ○ Student Voltijd, jaar 5
11.15-12.45	Materiaal inzien Cluster M&M en Geschiedenis		Panel en secretaris
11.45-12.15	Na-overleg Geschiedenis		Panel en secretaris
12.15-12.45	Lunch		
12.45-13.15	Vooroverleg panel Biologie	Vooroverleg panel Maatschappijleer	Biologie: Panel en secretaris Maatschappijleer: Panel en secretaris
13.15-13.45	Ontvangst en presentatie Cluster Exact door onderwijsmanagers en vakgroepcoördinatoren	Pauze panel Maatschappijleer	Exact: <ul style="list-style-type: none"> ○ Onderwijsmanagers ○ Vakgroepcoördinatoren
13.45-14.45	Docenten Biologie	Docenten Maatschappijleer	Biologie: <ul style="list-style-type: none"> ○ Vakgroepcoördinator en docent ○ Docent en coördinator Grip op Studiesucces ○ Docent, aandachtsgebied jaar 4 en vakdidactisch afstuderen ○ Docent, coördinator internationale minor ○ Coördinator Beroepsvoorbereiding Exact en docent Pedagogiek ○ Docent, aandachtsgebied practica en excursies Maatschappijleer: <ul style="list-style-type: none"> ○ Vakgroepcoördinator, Docent, Begeleiding jaar 1 ○ Docent, Antropoloog/ Begeleiding jaar 5+ ○ Docent, Onderwijskundige/Begeleiding jaar 5 ○ Hoofddocent Cluster Mens en Maatschappij ○ Docent Onderzoeksvaardigheden
14.45-15.00	Pauze		

Woensdag 13 oktober 2021			
Cluster M&M en Exact: Geschiedenis/ Biologie/ Maatschappijleer			
Tijd	Onderwerp(en)		Gesprekspartner(s)
15.00-16.00	Studenten Biologie	Studenten Maatschappijleer	Biologie: <ul style="list-style-type: none"> o Student voltijd, jr 1 o Student voltijd, jr 1 o Student voltijd, jr 2 o Student voltijd, jr 3 o Student voltijd, jr 3 o Student voltijd, jr 3 o Student deeltijd, jr 3 o Student deeltijd, jr 4 o Student deeltijd, jr 4 Maatschappijleer: <ul style="list-style-type: none"> o Student Voltijd, jaar 1 o Student Voltijd, jaar 2 o Student Voltijd, jaar 2 o Student Voltijd, jaar 3 o Student Deeltijd, jaar 3 o Student Voltijd, jaar 5 o Student Voltijd, jaar 5 o Alumnus
16.00-16.30	Materiaal inzien Cluster Exact en Biologie	Materiaal inzien Cluster M&M en Maatschappijleer	Biologie: Panel en secretaris Maatschappijleer: Panel en secretaris
16.30-17.00	Na-overleg Biologie	Na-overleg Maatschappijleer	Biologie: Panel en secretaris Maatschappijleer: Panel en secretaris
17.00-17.30	Intern overleg kernpanel		Kernpanel en secretarissen

Donderdag 14 oktober 2021			
Flex Talen en TBO			
Tijd	Onderwerp(en)		Gesprekspartner(s)
08:00-08:30	Vooroverleg panel Flexibele route Talen		Panel en secretaris
08:30-09:00	Korte introductie Flexibele leerroute bij Talen door onderwijsmanager en vakgroepcoördinator		<ul style="list-style-type: none"> o Onderwijsmanagers o Projectleiders Experiment o Leeruitkomsten o Vakgroepcoördinatoren
09:00-09:45	Markt waar de verschillende opleidingen uit het Cluster Talen zich kort presenteren		Team Cluster Talen Flex
09:45-10:00	Pauze		
10:00-11:00	Docenten Flex Talen		<ul style="list-style-type: none"> o Leerlijn vakdidactiek o Leerlijn vakdidactiek o Werkveldcommissie en leerlijn beroep o Digitale didactiek en leerlijn cultuur o Werving en Intake o Leerlijn taalvaardigheid en taalbeschouwing o Werkveldcommissie en leerlijn taalvaardigheid o Werkveldcommissie en leerlijn beroep
11:00-12:00	Studenten Flex Talen		<ul style="list-style-type: none"> o Student Engels jaar 3 o Student Engels jaar 2 o Student Duits jaar 4 o Student Frans jaar 3, Duits jaar 2 o Student Nederlands jaar 3 o Student Nederlands jaar 2 o Student Nederlands jaar 2 o Student Nederlands jaar 2
12:00-12:30	Materiaal inzien Flex Talen + TBO		Panel en secretaris
12:30-13:15	Na overleg Talen + vooroverleg TBO + lunch		
13:15-13:45	Introductie Flexibele leerroute bij TBO door onderwijsmanager en vakgroepcoördinator		<ul style="list-style-type: none"> o Onderwijsmanager o Manager o Vakgroepcoördinator en Docent o Vakgroepcoördinator en Docent
13:45-14:45	Docenten Flex TBO		<ul style="list-style-type: none"> o Vakgroepcoördinatoren o Docenten
14:45-15:00	Pauze		
15:00-16:00	Studenten Flex TBO		Studenten

16:00-16:30	Werkveld Flex TBO	<ul style="list-style-type: none"> o ROC Mondriaan, alumnus en schoolopleider o ICloud, alumnus Ad en hybride techniekopleider o Grafisch Lyceum, Alumnus Flex o Kalsbeek College, meerdere docenten in de opleiding gehad o Techniek College, samenwerking maritieme kennisbasis o Atlas College, meerdere docenten in opleiding gehad
16:30-17:00	Na-overleg Flex TBO	Panel en secretaris
17:00-17:30	Vorbereiding terugkoppeling	Panel en secretaris
17:30-18:00	Terugkoppeling samen met kernpanel aan de opleidingen vz kernpanel + vz flex	Kernpanel en secretarissen

Donderdag 14 oktober 2021			
Cluster M&M en Exact: Natuurkunde/ Aardrijkskunde/ Economie/ Wiskunde			
Tijd	Onderwerp(en)		Gesprekspartner(s)
08.30-09.00	Vooroverleg panel Natuurkunde	Vooroverleg panel Aardrijkskunde	Natuurkunde: Panel en secretaris Aardrijkskunde: Panel en secretaris
09.00-10.00	Docenten Natuurkunde	Docenten Aardrijkskunde	Natuurkunde: <ul style="list-style-type: none"> o Vakgroepcoördinator en docent o Docenten Aardrijkskunde: <ul style="list-style-type: none"> o Vakgroepcoördinator/ Docent Sociaal Geografisch Leerlijn o Vakgroepcoördinator/ Afstudeercoördinator/ Docent Sociaal Geografisch Leerlijn o Docent Sociaal Geografisch Leerlijn/ Vakdidactiek o Docent Sociaal Geografisch Leerlijn/ Vakdidactiek o Voorzitter Opleidingscommissie/ Docent Sociaal Geografisch Leerlijn/ Vakdidactiek o Docent Fysisch Geografisch Leerlijn o Docent Generieke Leerlijn
10.00-10.15	Pauze		
10.15-11.15	Studenten Natuurkunde	Studenten Aardrijkskunde	Natuurkunde: <ul style="list-style-type: none"> o Student voltijd, jaar 1 o Student voltijd, jaar 1 o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 3 o Student voltijd, jaar 3 o Student voltijd, jaar 3 o Student voltijd, jaar 3 Aardrijkskunde: <ul style="list-style-type: none"> o Student Voltijd, jaar 1 o Student Voltijd, jaar 2 o Student Voltijd, jaar 2 o Student Voltijd, jaar 3 o Student Voltijd, jaar 3 o Student Voltijd, jaar 3 o Student Voltijd, jaar 4 o Student Deeltijd, jaar 2 o Student Deeltijd, jaar 4 o Alumnus
11.15-11.45	Materiaal inzien Cluster Exact en Natuurkunde	Materiaal inzien Cluster M&M en Aardrijkskunde	Natuurkunde: Panel en secretaris Aardrijkskunde: Panel en secretaris
11.45-12.15	Na-overleg Natuurkunde	Na-overleg Aardrijkskunde	Natuurkunde: Panel en secretaris Aardrijkskunde: Panel en secretaris
12.15-13.00	Lunch(pauze) en vooroverleg panel Wiskunde	Lunch(pauze) en vooroverleg panel Economie	Exact en Wiskunde: Panel en secretaris M&M en Economie: Panel en secretaris

Donderdag 14 oktober 2021			
Cluster M&M en Exact: Natuurkunde/ Aardrijkskunde/ Economie/ Wiskunde			
Tijd	Onderwerp(en)		Gesprekspartner(s)
13.00-13.30	Materiaal inzien Cluster Exact en Wiskunde	Materiaal inzien Cluster M&M en Economie	Exact en Wiskunde: Panel en secretaris M&M en Economie: Panel en secretaris
13.30-14.30	Docenten Wiskunde	Docenten Economie	Wiskunde: <ul style="list-style-type: none"> o Vakgroepcoördinator en docent o Vakgroepcoördinator en Docent o Docent, jaar 4, sb assessments o Docent, jaar 4, coordinator assessments exact o Docent, coördinator afstuderen, project een goede start o Docent, coördinator afstuderen Economie: <ul style="list-style-type: none"> o Vakgroepcoördinator/Docent Algemeen Economische Leerlijn o Vakgroepcoördinator/ Docent Bedrijfseconomische Leerlijn o Afstudeercoördinator/Docent Generieke leerlijn en Instituutsopleider o Coördinator flexibele deeltijd/Docent Generieke Leerlijn o Docent Bedrijfseconomische Leerlijn o Docent Algemeen Economische Leerlijn en Vakdidactische Leerlijn / Instituutsopleider
14.30-14.45	Pauze		
14.45-15.45	Studenten Wiskunde	Studenten Economie	Wiskunde: <ul style="list-style-type: none"> o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 2 o Student voltijd, jaar 3 o Student voltijd, jaar 4 o Student deeltijd, jaar 3 o Student deeltijd, jaar 1 o Student deeltijd, jaar 1 o Student deeltijd, jaar 4 Economie: <ul style="list-style-type: none"> o Student Voltijd, jaar 1 o Student Voltijd, jaar 2 o Student Voltijd, jaar 2 o Student Voltijd, jaar 3 o Student Voltijd, jaar 4 o Student Deeltijd, jaar 3 o Alumnus
15.45-16.15	Na-overleg Wiskunde	Na-overleg Economie	Wiskunde: Panel en secretaris Economie: Panel en secretaris
16.15-17.15	Intern overleg kernpanel		Kernpanel en secretarissen
17.15-17.30	Pauze		
17.30-18.00	Terugkoppeling aan de opleidingen in het experiment leeruitkomsten door vz flex. Gevolgd door terugkoppeling aan de reguliere opleidingen door vz kernpanel.		Kernpanel en secretarissen

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleidingen geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleidingen. Voorafgaand aan het locatiebezoek vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de eindwerken tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleidingen, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditpanel met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleidingen die niet waren opgenomen in het programma van het locatiebezoek, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleidingen de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht hebben gebracht en hen hebben geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel. Er heeft zich voor het open spreekuur niemand aangemeld.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA, waarbij Hobéon vijf hogescholen (acht audits) en NQA drie hogescholen (drie audits) heeft beoordeeld. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maken onderdeel uit van deze instructie. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels.

Voorafgaand aan de audits die in het najaar van 2021 zijn uitgevoerd, heeft er een vooroverleg plaatsgevonden met alle hoofdvorzitters van Hobéon en NQA over de opzet en uitvoering van de audits en over generieke gespreksthema's die de panels in elke audit in elk geval aan de orde zouden willen stellen. Dit betroffen de thema's: i) samen opleiden, ii) onderzoek en iii) flexibilisering.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleidingen voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en dual), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

Samen opleiden en het generieke curriculum

Brondocumenten

- Zelfevaluatierapport Generiek
- Toetsplan Generiek
- Generieke kennisbasis
- Handreiking begeleiding duo-stages en co-teaching
- Leerresultaten
- Memo inzet studenten IvL
- Notitie Begeleiding
- Notitie deeltijdstudenten in de opleidingsscholen
- Organogram
- Prognose Stageplaatsing
- Samenvatting van het generieke curriculum
- Visiestukken generieke leerlijnen
- Verslagen van vergaderingen in het kader van Samen Opleiden

Werkpleklers 2020-2021

- Handleiding 2020-2021 Samen Opleiden N1
- Handleiding 2020-2021 Werkpleklers N2
- Handleiding 2020-2021 Werkpleklers N3
- Handleiding 2020-2021 Werkpleklers N4
- Kennisclip portfolio en bewijsvoering N1
- Stage Niveau 3 – instituutsopleiders
- Stage en assessment startbekwaam N4
- Duo-stages

Kwaliteitszorg

- Evaluatierapport nieuw generiek curriculum Niveau 1 2020-2021
- Nationale Studenten Enquete (NSE)

Programma van de opleidingsscholen

- HOS 2021-2022
- Scool 2021-2022
- ZAOS 2021-2022

Nieuw generiek curriculum in ontwikkeling

- Handleiding 2020-2021 Samen Opleiden N1
- Didactiek Niveau 2 2021-2022
- Pedagogiek Niveau 2 2021-2022
- Didactiek met ICT Niveau 2 2021-2022
- Professioneel Handelen en werkpleklers Niveau 2 2021-2022

Professionalisering Werkplekbegeleider en schoolopleider

- Website
- Factsheet cursus Schoolopleider/coördinator
- Factsheet cursus Werkplekbegeleiders

Documenten IvL-Lero-breed

- Assessmentcentrum
- Landelijk opleidingsprofiel/Bekwaamheidseisen
- Hogeschoolgids IvL Lero/OER
- Handboek kwaliteitszorg IvL
- Internationalisering

- Jaarverslagen toetscommissie Breed en Bijzonder
- Jaarverslag Examencommissie
- Kenniscentrum Talentontwikkeling
- Kennisagenda IvL
- Leerresultaten IvL
- Memo afspraken Regiegroep
- Memo monitor AMC 2020
- Toetskader IvL Lero
- Verslagen Curriculumcommissie
- Verslagen Opleidingscommissie

Cluster Talen

Voltijdopleidingen

- Zelfevaluatierapport
- Ons cluster in beeld
- Opleidingsprofiel en toetsing:
  - Opleidingsprofiel
  - Toetsplan
  - Vrijstellingsreglement IVL-Lero 2021-2022
- Brondocumenten:
  - Hogeschoolgids: 2019-2020 en 2020-2021
  - Internationalisering
  - Kennisbasis en bekwaamheidseisen: Engels, Frans, Duits, Nederlands, Generiek en Bekwaamheidseisen
  - Organogram
  - Toetskader IvL en kwaliteitsbeleid: Toetskader IvL en Kwaliteitsbeleid
  - Jaarplan cluster Talen
- Kwaliteitszorg
  - Student
    - Voorbeelden van cursusevaluaties: Lero-Cursusevaluatie-respons – OP4 2020-2021, Cursusevaluatie Lero OP4 – terugkoppeling studenten 2020-2021, Culture & Literature Verdieping 1 2020-2021, Frans en Duits -Vakdidactiek – Visie 2 2020-2021, Language Skills – Verdieping 2 2020-2021 en Language Skills 2.2 2020-2021
    - Voorbeelden van curriculumdialogen: Over de curriculumdialoog Frans, Bijlage 1 Notulen Curriculumdialoog Frans, Over de curriculumdialoog Duits en Bijlage 1 voorbeeld product Duits
    - Voorbeelden van periode-evaluaties: PDCA-cyclus Vakdidactiek MVT en Cursus Nederlands
    - Voorbeelden van panelgesprekken: Studentpanel jaar 1 – Lerarenopleiding Engels en Panelgesprek OP4 – Lerarenopleiding Nederlands
    - Studenttevredenheid (NSE)
  - Docent
    - Medewerkersonderzoek
  - Werkveld
    - Samen opleiden en het generieke curriculum
  - Experts
    - AMC-rapportage: Audit Rapport AMC 2018 en Monitor Rapport AMC 2020
    - Peerreview en borgingsverslag: Peer review 2e graad FLE en Borgingsverslag 2019-2020
    - Jaarverslagen toets- en examencommissie: Jaarverslag Toetcommissie 2019-2020, Jaarverslag Toetscommissie 2020-2021 en Jaarverslag Examencommissie 2019-2020
    - Visitatierapport 2015
  - Rendement

- Instroom, uitstroom en diplomarendement
- Ons curriculum
  - Leerresultaten
  - Leeruitkomsten
  - Literatuurlijsten/Boekenlijsten: Duits, Engels, Frans en Nederlands (jaar 1 t/m jaar 4)
  - Leerlijnen vak: Fictie/Cultuur, Taalbeschouwing, Taalvaardigheid en Vakdidactiek
  - Leerlijnen beroep: Beroep
  - Internationalisering: Internationalisering in het curriculum Duits, Visie Internationalisering Duits en Visie Internationalisering Frans
  - Afstuderen: Afstuderen vak: "Ontwerpgericht actieonderzoek" 2020-2021, Afstuderen beroep, Addenda afstuderen tijdens Corona en Geanonimiseerde overzichtslijsten van alle afstudeerders 2019-2020 en 2020-2021 (Duits, Engels, Frans en Nederlands)
- Onze student
- Ons team:
  - Overzicht docentenlijst
  - Overzicht Communities afstuderen
  - Professionaliseringsplan
  - Voorbeelden professionaliseringsbijeenkomsten: Leerlijnanalyse, Leeruitkomsten 3 maart 2020 en Flex-bijeenkomst ontwikkelen 16 oktober 2019
  - Voorbeeld kalibreerbijeenkomsten afstuderen: Verslag kalibreersessie – 9 februari 2021, Verslag kalibreersessie 25 maart 2021, Kalibreersessie – 15 oktober 2020 en Terugkoppeling-Fishbowl – 15 oktober 2020
  - Voorbeelden kalibreerbijeenkomsten stage: Verslag kalibratie 9 feb 2021 stage DT en verslag kalibratiesessie 25 maart 2021 stage DT
  - Onderzoek door docenten

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Op 21 september en 13 oktober 2021 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bacheloropleidingen Opleiding tot leraar voorgezet onderwijs van de tweede graad en Associate degree-opleiding onderwijsondersteuner Technisch Beroepsonderwijs van Hogeschool Rotterdam, onder het nummer 010363. Deze opleidingen behoren tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	HBO Tweedegraads Lerarenopleidingen groep 2
----------------------	---

De secretarissen van het auditpanel beschikken over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleidingen.

Kernpanel

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. R.B. van der Herberg	Voorzitter kernpanel en voorzitter cluster M&M	De heer Van der Herberg is ervaren en gecertificeerd lead auditor en was tot december 2018 partner bij Hobéon Groep te Den Haag. Daarvoor was hij rector van het Minkema College in Woerden. De heer Van der Herberg houdt zich bezig met audits in het hoger onderwijs en advisering van ho, mbo, vo en po op het gebied van kwaliteitszorg (o.a. INK), excellentie en duurzaamheidsvraagstukken.
Dr. B. Koster	Lid kernpanel en voorzitter cluster Talen	De heer Koster is werkzaam als Lector Meesterschap/Werkplekieren bij Fontys Lerarenopleiding en Lerarenopleider en is actief als trainer/opleider bij de onderneming met de naam Bob Koster Rondom Opleiden. De heer Koster is gepromoveerd in de Sociale Wetenschappen/Onderwijskunde aan de Universiteit Utrecht.
Drs. H.M. Claessen	Lid kernpanel en voorzitter cluster Exact	De heer Claessen is werkzaam als eigenaar van Harry Claessen Onderwijs Advies & Support; voorheen rector van Twents Carmelcollege. De heer Claessen behaalde zijn doctoraal in de scheikunde in '76 aan de katholieke Universiteit te Nijmegen. In 2008 voltooide hij de masteropleiding Management in Education bij Tias Nimbias.
D. Da Silva Valadares	Studentlid kernpanel en studentlid clusterpanel Talen en experiment leeruitkomsten Talen en TBO	De heer Da Silva Valadares is derdejaars student aan de lerarenopleiding Natuurkunde/Scheikunde van Fontys Tilburg.

Vakpanel

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
Drs. M.J.L. Stienen	Lid clusterpanel Talen (Nederlands)	Mevrouw Stienen is werkzaam als MT-lid bij de Faculteit Educatie en als Academiemanager van de Academie Educatie aan de HAN. Tot 2017 was zij opleidingscoördinator en lerarenopleider bij de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands. Zij participeerde in diverse externe commissies en adviesorganen zoals het Landelijk Vakoverleg Coördinatoren lerarenopleidingen, 10 voor de Leraar: Vakcommissie (kennisbasistoets) en het Landelijk opleidersnetwerk.

A. Chermanne	Lid clusterpanel Talen (Frans en Engels)	Mevrouw Chermanne is werkzaam als lerarenopleider Frans aan Fontys Lerarenopleiding Tilburg. Mevrouw Chermanne behaalde in 2010 haar Master lerarenopleiding Frans.
J. Monheim	Lid clusterpanel Talen (Duits en Engels)	De heer Monheim is werkzaam als lerarenopleider en coördinator Lerarenopleiding Duits aan Fontys Lerarenopleiding Tilburg. De heer Monheim heeft de tweedegraads en eerstegraads lerarenopleiding Duits aan Fontys Tilburg afgerond.

Secretarissen

G.C. Versluis	Secretaris (kernpanel, cluster Talen en experiment leeruitkomsten talen en TBO)	Mevrouw Versluis is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.
G.W.M.C. Broers	Secretaris (cluster Exact)	De heer Broers is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.
S. Graves	Secretaris (cluster M&M)	Mevrouw Graves is werkzaam als adviseur bij Hobéon en is NVAO-getraind secretaris.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl